

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛΑ Κ'.

31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1873.

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑΙ

ΚΑΙ

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

(συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 10'.)

Μετὰ ταῦτα ἡ πρόοδος ἐξηκολούθησε πάλιν τὴν ὁδὸν τῆς, καὶ ἐπανελάβε τὸ νῆμα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἀλλὰ τὴν φοράν ταύτην μακρὰν τῆς παλαιᾶς ἐστίας τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, ἔσθησε τὸ κράτος τῆς ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Ἑυρώπῃ. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς, ὁ μεγαλοπρεπέστατος, ποικιλώτατος καὶ τέως ἀσυνήθης φυτικὸς καὶ ζωϊκὸς κόσμος αὐτῆς ἔδωκεν νέαν ζωηρὰν ὄψιν, καὶ ἠνάγκασαν τὸν φυσιοδίφην ἀρέντα τὴν κοσμογονίαν τῆς Γραφῆς, νὰ ὀρμήσῃ εἰς τὸ νέον ἀνοιχθὲν στάδιον, νὰ ἐρευνήσῃ, νὰ περιγράψῃ καὶ ταξινομήσῃ.

Ὁ μέγας Σουηδὸς φυσιοδίφης *Linné* συνέλεξε τὰ γνωστὰ, καὶ αὐτὸς ποιήσας διαφόρους παρατηρήσεις, ὠκοδόμησεν ἐν καλῶς διωργανισμένον ὕλον, περιέγραψε ζῶα καὶ φυτὰ, δὲν εἰσέδωσεν ὅμως εἰς

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁ *Linné* ἐπίστευεν ὅτι ὁ θεὸς ἔπλασεν ἐν ζευγος ἐκάστου εἶδους ζῶων, ἐν ζευγος ἀνθρώπων, ἐν δὲ μόνον ἄτομον ἐκ τῶν ἐν μόνον γένος ἐχόντων ἐρμαφροδιτών. Ἐπίστευε προσέτι ὅτι τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἐκ τῆς ἀρχικῆς πατρίδος τῶν διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς διαφόρους χώρας καὶ τὰ διάφορα κλίματα, ἕκαστον κατὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ. Ἡ πατρίς ὅλων ὑπῆρξεν ὄρος τι ὑψηλόν, ἕπερ εἰς τὰ διάφορα ὕψη αὐτοῦ ἐκπροσωπεῖ διάφορα κλίματα. Τοιαῦτα φρονῶν συνεφάνει τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, καθ' ἣν ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἔστη παρὰ τὸ ὄρος Ἀραράτ τῆς Ἀρμενίας. Ἡ τοιαύτη ἐξάπλωσις καὶ διάδοσις τῶν φυτῶν καὶ ζῶων δὲν συμφωνεῖ οὐδόλως πρὸς τὰς ἐρεῦνας τῶν μετέπειτα φυσιοδιφῶν.

Ὁ διάσημος Γάλλος φυσιοδίφης *Lamarck*, συγγραφεὺς τῆς *Histoire naturelle des animaux sans vertebres*, ἐγνώρισεν τὴν σχέσιν καὶ συνέχειαν τῶν νῦν ὑπαρχόντων ζῶων πρὸς ἐκεῖνα, ὧν τὰ λείψανα εὐρίσκονται εἰς τὰ διάφορα γεωλογικὰ στρώματα τοῦ πλανήτου μας, καὶ παρεδέχθη, ὅτι ὅλα τὰ ζῶα ἔσχον ἐν σχέδιον δημιουργίας καὶ ἐνταίαν ἀρχὴν, ἥτοι παρεδέχετο τὴν ἐνότητά τοῦ ζωικοῦ βασιλείου. Ὁμοίαν ἐνόητα παρεδέχετο καὶ διὰ τὸ φυτικὸν

βασίλειον. Ἐθεώρει λοιπὸν τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ὡς σχόντα διάφορον ἀρχὴν, ἤτοι κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων ἀπ' ἀρχῆς τῆς γενέσεώς των. Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀνέπτυξεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ *Philosophie zoologique*. (1809).

Ὁ *Lamarck* παρεδέχτο ὅτι καὶ νῦν ἔτι διάφορα εἶδη ζῶων προέρχονται ἐκ διαφόρων ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ διάφορα εἶδη αὐτῶν ἀνεπτύχθησαν ἐξ ὀλιγαριθμῶν ἄλλων, ὄντων ἀτελεστέρων, διὰ βαθμιαίας ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως. Προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ πῶς δύναμι φησικῶν ἀναλλοιώτων καὶ αἰωνίων νόμων ἐν διαστήματι ἀναριθμητῶν αἰώνων, καὶ διὰ τῆς ἐπιρροίας διαφόρων ἐξωτερικῶν εὐμεταβλήτων, κλιματικῶν ἀτμοσφαιρικῶν κλ. σχέσεων, ἐκ τῶν μικρῶν καὶ ἀτελῶν ἐκεῖνων ὀργανισμῶν (τῶν παρεγχυματικῶν) ἠδυνήθησαν ν' ἀναπτυχθῶσιν ἄλλοι ποικιλώτεροι καὶ τελειότεροι. Κατ' αὐτὸν ἡ φύσις προβαίνει βραδέως καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ ἔργον τῆς, ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ παραγάγῃ διὰ μιᾶς τὰ διάφορα εἶδη τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν ὡς νῦν ἔχουσιν, ἀλλὰ κατὰ πρῶτον ἐγεννήθησαν οἱ ἀτελέστατοι ὀργανισμοὶ, συγκείμενοι ἐξ ἐνὸς βλεννώδους κυττάρου ἐξ αὐτῶν δὲ κατὰ μικρὸν οἱ ἄλλοι. Ὁ *Lamarck* παρεδέχτο αὐτόματον γένεσιν ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῶν νῦν παρατηρουμένων ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ τέλμασι ἀτελῶν ὀργανισμῶν, ἠμφισβήτη ὅμως τοῦτο διὰ τοὺς τελειότερους ἐξ αὐτῶν. Οἱ τελειότεροι ὀργανισμοὶ γεννηθέντες διεσπάρησαν κατ' αὐτὸν εἰς διάφορους χώρας, ἐνθα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν διαφόρων αἰτίων ἐγεννήθησαν τὰ διάφορα εἶδη τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν. Ἐπειδὴ αἱ μεταβολαὶ αὗται συμβαίνουσι βραδύτατα, τὸ δὲ ἔργον τῆς φύσεως ἔλαβε τὸν ὑπάρχοντα τύπον ἐν ἀνυπολογίστῳ μακρῷ χρόνῳ, ἡ ἀντίληψις τῶν μεταβολῶν ἀποβαίνει ἀδύνατος εἰς τὰ αἰσθητήρια ἡμῶν, ὁ δὲ βίος ἡμῶν εἶναι βραχύτατος ἀπέναντι τοῦ εἰρημένου χρόνου, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ὁ ἴδιος μεγάλας μεταβολάς

Ἡ διδασκαλία αὕτη εὗρεν ἰσχυρὰν ἀντίρρησην παρὰ τοῖς συγχρόνοις τοῦ *Lamarck* διότι ἡ θεωρία αὐτοῦ προέβαινε νὰ διίσχυρισθῇ πολὺ πλέον ἢ ὅσον ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ κατὰ τὴν τότε κατάστασιν τῆς ἐπιστήμης, ἡ δὲ ἀπόδειξις, ὅτι ἐκ παρεγχυματικοῦ ζωοφίου ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ ἰχθύς ἢ πτηνὸν ἀπέβαινε οὐ μόνον δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατος.

Ὁ *Geoffroy Saint Hilaire* συνεφώνει τῷ *Lamarck*, ἀπέδιδεν ὅμως εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν πολὺ μείζονα ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ μεταμορφώσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἢ ὁ *Lamarck*.

Cuvier, ὁ μέγας θεμελιωτὴς τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας, ὅστις συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς πλουτισμὸν τῆς παλαιοντολογίας, ἐφρόνει ὅλως ἀντίθετα τοῖς εἰρημένοις συναδέλφοις καὶ συγχρόνοις ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ὀργανικὸν κόσμον. Αἱ περὶ κοσμογονίας θεωρίαι αὐτοῦ εὗρον ἠχώ παρὰ τοῖς συγχρόνοις του διότι ἤρμοζον πρὸς τὸ τότε ἰσχύον γεωλογικὸν σύστημα, ἀνταπεκρίνοντο δὲ εἰς τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης, ἐνῶ οἱ τοῦ *Lamarck* καὶ *Geoffroy* γινώμαι ἤρμοζον εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν. Κατὰ *Cuvier*, σειρά τις κολοσσαίων γητῶν ἐπαναστάσεων ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς, οἱ νῦν ἰσχύοντες φυσικοὶ νόμοι δὲν δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι τὰ φαινόμενα ἀρχαιοτέρων ἐποχῶν, ἡ πορεία τῆς φύσεως μετεβλήθη, τὸ δὲ νῆμα τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐκόπη ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ὀργανικὸν κόσμον. Ὅτι δὲ ἀφορᾷ τὰ διάφορα εἶδη τῶν ζῶων καὶ τῶν φυτῶν συνεφώνει τῷ *Linné*, παρεδέχτο τὸ ἀμετάβλητον αὐτῶν, ἐφρόνει δὲ ὅτι εἰδός τι δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ἐξ ἄλλου. Αἱ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι θεωρίαι τοῦ *Cuvier* πρὸς τὰς τῶν συναδέλφων του, πάντων ὄντων κορυφαίων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, διήγειραν σφοδρὰν ἐπιστημονικὴν πάλην μεταξὺ αὐτοῦ ἀπ' ἐνὸς καὶ τοῦ *Lamarck* καὶ *Geoffroy* ἀπ' ἑτέρου, ἧτις ἐξεράγη ἰδίως ἐν τινι συνεδριάσει τῆς ἐν Παρισί-

οἱ ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν κατὰ τὸ 1830. Ἡ πάλη αὕτη ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον ὅλου τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, οἱ δὲ πλείστοι τῶν σοφῶν ἀπεφάνθησαν, ὡς ἦτον ἐπόμενον, ὑπὲρ τοῦ *Cuvier*.

Ἡ γεωλογία ὅμως ἀδυσώπητος δὲν ἤργησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ αὐτοὶ ἀναλλοίωτοι καὶ αἰώνιοι φυσικοὶ νόμοι, αἰτινες ἐνεργοῦσι καὶ νῦν ἔτι, ἐνήργησαν καὶ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας καὶ ἐπέφεραν τὰς διαφόρους μεταβολὰς ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ποτὲ νόμος ἢ αὐτοὶ καὶ μόνοι, ἐνήργησαν ἐς αἰεὶ. Ἡ γεωλογία προσέβαλε καὶ ἀνήρξε τὴν ἐπὶ τῶν γητῶν ἐπαναστάσεων θεωρίαν τοῦ *Cuvier* καὶ τὴν περὶ καταστροφῆς τοῦ ὀργανικοῦ κόσμου γινώμην του. Καὶ νῦν ἔτι, ὡς πάντοτε, τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ τῶν ὑπερῶν μηχανικῶς καὶ χημικῶς διαδιβρώσκει τοὺς βράχους καὶ τὰ ὄρη, παρασύρει τὴν ἰλὺν εἰς τὰ κατώτερα μέρη εἰς τὸ βάθος τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν, συμπαρασύρει λείψανα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῶων καὶ καταγώνει αὐτὰ εἰς τὰ οὐτῶ γεννώμενα διάφορα στρώματα. Ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐπιρροίαν τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος καὶ τῶν μετάλλων, ἀπανθρακούνται ἢ ἀποσπεοῦνται. Καὶ νῦν ἔτι, ὡς τὸ πάλαι, ἕνεκα ἐκρήξεων ἠφαιστειῶν ὄρεων μέρη τινὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς ταπεινοῦνται, ἀλλὰ ὑψοῦνται, γεννῶνται ὄρη καὶ νῆσοι, ὁμοίως δὲ βλέπομεν ἐνθα κἀκεῖσε σφύμενα δένδρα ἐν τόποις, ὅπου τῶς δὲν ὑπῆρχον, τῶν σπερμάτων μεταφερομένων ὑπὸ τῶν στοιχείων ἢ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ *Charler Lyell* κατ' ἐξοχὴν ἀπέδειξε ἀποτελεσματικῶς καὶ ἀνέπτυξε τὴν περὶ τῆς ἐνεργείας τῶν αὐτῶν νόμων ἐπὶ τῆς γῆς διδασκαλίαν ἀντιφρονῶν ἀποτόμως πρὸς τὸν *Cuvier*. Κατὰ *Lyell* οὐδενὸς ἄλλου εἶδους δυνάμεις ἐπενήργησάν ποτε ἐπὶ τῆς Γῆς ἢ αἱ καὶ νῦν ἔτι ἐνεργοῦσαι.

Γ. Δ.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΒΙΟΣ

ΙΩΑΝ. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ.

(συνέχεια ἴδε φυλλάδ. ΙΘ'.)

Εἰς Ζάκυνθον ὁ Παπαρρηγόπουλος μόλις ἰδὼν τὴν οἰκογένειάν του, καὶ παρηγορήσας τὴν ἐκεῖ ἡμιθανῆ οὖσαν ἐκ τοῦ φόβου σύζυγόν του, ἀπεπέμφθη διὰ τῆς βίας ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, φοβουμένων μὴ μολύνῃ τὸ κράτος διὰ τῶν ἐπαναστατικῶν φρονημάτων του. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς Κύθηρα ἀλλὰ καὶ ἐκεῖθεν ἀπεπέμφθη διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους σὺν παντὶ τῷ Ῥωσικῶν Προξενεῖον, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος, ὅστις διελθὼν καὶ αἰθὺς διὰ Ζακύνθου, μόνον ἵνα παραλάβῃ τὴν οἰκογένειάν του, κατέφυγε τέλος εἰς Ἐγείτιαν, ἐνθα εἶχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀπωλέσῃ τὴν ἡμιθανῆ σχεδὸν ἀφιχθεῖσαν σύζυγόν του ἐκεῖ δὲ, προαχθεὶς εἰς τὸν βαθμὸν Προξένου τῆς Τραπεζοῦντος, διέμεινε ἐπὶ πολὺ ἐν ἀδείᾳ κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, ἵνα ἐπιμελήται τῆς ἀνατροφῆς τῶν ὀρφανῶν του κυρίως δὲ, ἵνα μεριμνᾷ πρὸς εὐδωσίαν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἐθλίβετο μόνον, διότι δὲν ἔδύνατο νὰ συμμεθεῖν ἐγγύτερον ταύτης. Ἀλλ' ἡ θεία πρόνοια ἐπεφυλάχθη νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ καὶ κατὰ τοῦτο.

Διαδοθείσης τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ πολλαχοῦ θριαμβουσάντων τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ σταλῇ εἰς τὴν Δύσιν ἐπιτροπή, ἵνα παραστήσῃ τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Βερῶνῃ σύνοδον τῶν ἡγεμόνων. Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦτον ὁ Π. Πατρῶν ὁ Γερμανός ἀλλ' οὗτος, κωλυθεὶς ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Ἀγκῶνος, τὸ μὲν πρῶτον μετεπέμφματο ἐκ Βενετίας τὸν Ῥώμαν νοσοῦντος δὲ τούτου καὶ μὴ δυναμένου νὰ σπεύσῃ ἀμέσως διὰ τῶν ἀναγκαιῶν ἐγγράφων εἰς

τὸν Καποδίστριαν, ὁ Γερμανὸς ἐνθυμήθη τὸν Παπαρρηγόπουλον· οὗτος ἐσπευσεν ἀμέσως εἰς Ἀγκῶνα, παρέλαβε τὰ ἔγγραφα, μετέφερε ταῦτα πρὸς μετὰ φρασιν εἰς τὸν ἐν Ἑλβετία διαμένοντα Καποδίστριαν, ἔλαβε τὰς διαταγὰς τοῦτου, ἐσπευσεν εἰς Βερώνην ἐνεχειρήσασθαι τὰ ἔγγραφα εἰς τὸν Ῥώσον Τιτσακῶφ καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ Καποδιστρίου αὐθις ἐγένετο ἀφαντος.

Ἡ σκόπιμος καὶ ταχεῖα ἐγχείρησις τῶν ἐγγράφων τούτων συνετέλεσεν, ὡς γνωστὸν, ἂν οὐχὶ εἰς ἄλλο τι, τοῦλάχιστον ὅμως εἰς τὸ νὰ πεισθῶσιν οἱ ἠγεμόνες ὅτι ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἑλλάδος οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν μετὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν Καρθουναρίων, ἥτις ὁμοίαζε τὴν τῶν Μασσόνων καὶ ἐφόδιζε τότε τὸν κόσμον, ὡς περ σήμερον ἡ διεθνὴς Ἑταιρία τῶν κοινοκτημόνων. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Παπαρρηγόπουλου ἦτο μικρὸν, παραβαλλόμενον πρὸς τὰ μετέπειτα.

Ἀπορασισθέντος, μετὰ τὰς ματαίαις διπλωματικὰς ἀποπειράς τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων, τοῦ ἔκπλου τοῦ στόλου αὐτῶν εἰς τὴν Μεσόγειον, ἵνα ἐπιβληθῇ δι' αὐτοῦ ἡ ἀνακωχὴ, ὁ Παπαρρηγόπουλος διατάχθη νὰ συνοδεύσῃ τὴν Ῥωσικὴν μοῖραν τοῦ στόλου ὡς διερχομένης αὐτῆς. Οὐδὲ στιγμὴν ἀπόλωσεν ὁ Παπαρρηγόπουλος· ἐσπευσεν εἰς τὴν Μεσσήνην· εἰς τὴν Νεάπολιν, καὶ εἰς τὸ Παλέριον· εὗρεν αὐτόθι τὸν Ῥωσικὸν στόλον, ἐνεχειρήσας τῷ ναύαρχῳ Ἐίδιν σπουδαίωτα ἔγγραφα, σταλέντα αὐτῷ διὰ ξηρᾶς, καὶ μετὰ τοῦ στόλου ἀφῆχθη εἰς τὴν περιλημμένην Ἑλλάδα.

Βλέπων δὲ τοὺς ναύαρχους ἄθρως πολιτευομένους πρὸς τὸν Ἰβραήμην, τὸ μὲν πρῶτον ἀπέδειξεν αὐτὸν ἀπατεῶνα, ὡς ἐπισιτιζόμενον μὲν κατὰ τὰ συμφωνηθέντα εἴκοσι ἑξ̄ χιλιάδας στρατοῦ, ἔχοντα δὲ πραγματικῶς μόνον δέκα πέντε χιλιάδας· βραδύτερον δὲ ἀπέδειξεν, ὅτι, ἐναντίον τῆς ἐντόνου ἀπαγορεύσεως τῶν Ναυάρχων, ἐπισιτίζει κρύφα διὰ πλοίων καὶ τοὺς ἄλλαχού τῆς Πελοποννήσου στρατοῦς του. Ἀνακαλυ-

φθείσης οὕτω τῆς ἀπιστίας τοῦ Ἰβραήμη, οἱ ναύαρχοι ἀπεφάσισαν νὰ εἰσέλθωσι φιλικῶς εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκαστροῦ, ἐπὶ προφάσει μὲν, ἵνα προσυλάξωσι τὰ πλοῖα τῶν τῆς ἐπικρατοῦσας τότε τρικυμίας κυρίως δὲ, ἵνα ἐπιτηρώσιν ἐγγύτερον τὸν ἀρχιστράτηγον Πρίν δὲ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπορασισθέντων, ἐνέκρινον νὰ εἰδοποιήσωσι τὰ περὶ αὐτῶν εἰς τὸν σατράπην· ἔγραψαν κατ' ἄλληλον πρὸς τοῦτο ἐπιστολὴν καὶ ἐπεφόρτισαν τοὺς διερχομένους νὰ ἐπιδώσωσιν ἐπισήμως. Ταῦτα μαθὼν ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπιφέρῃ ὅσον τάχιον τὴν ῤῆξιν, ἵνα προλάβῃ τὴν δραστηρίως ὑπὸ τοῦ Ἰβραήμη γινομένην ἐρήμωσιν τοῦ τόπου διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, συνέλαβε τὸ ἐξῆς τολμηρὸν σχέδιον.

Ἐγράψεν ἀνώνυμον ἐπιστολὴν, δι' ἧς εἰδοποιεῖ εἰς τὸν Ἰβραήμην ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῶν ναυάρχων ἀπορασισθέντα. Ἐπὶ τέλους δὲ ἔλεγεν αὐτῷ περίπου τὰ ἐξῆς. « Σὲ συμβουλεύω ὡς φίλος νὰ κάμῃς τρόπον νὰ μὴ ἐπιδοθῇ εἰς χεῖράς σου τὸ ἔγγραφο τῶν ναυάρχων· διότι ἂν μὲν λάβῃς αὐτὸ, ὀφείλεις νὰ ὑπακούσῃς· καὶ τότε ἐνδέχεται νὰ διακινδυνεύσῃς, ὡς περ ἐν κλωδίῳ κεκλεισμένῳ· ἂν δὲ δὲν τὸ λάβῃς, οἱ ναύαρχοι δὲν θὰ τολμηώσιν νὰ εἰσέλθωσι καὶ τότε διατηρεῖς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας σου· ἢ ἂν τοῦτο πράξωσι, βεβαίως θὰ πάθωσιν ἐκ τε τῆς ὑπεροχῆς τῶν ναυτικῶν δυνάμεων σου, ἐκ τῶν ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος κανονιστοιχειῶν, ἐκ τῶν πυρπολικῶν σου, καὶ ἐκ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ σου. » Τὴν μὲν ἐπιστολὴν ταύτην ἔπεμψε διὰ φίλου τινὸς Ὀθωμανοῦ Σουλεϊμάν μπέη, εἰς ὃν ἀπηγόρευεν αὐστηρῶς νὰ γνωστοποιήσῃ τὸν πέμψαντα. Τὸ δὲ στρατήγημα ἐπέτυχε τόσον, ὥστε ἄρχῃ τῆς σήμερον οἱ εὐρωπαϊκοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην διαγωγὴν τοῦ Ἰβραήμη· « δυσκόλως δύναται τις, λέγει ὁ Γερβίνος, νὰ ἐννοήσῃ τὸν λόγον τῆς ἀπουσίας τοῦ Ἰβραήμη εἰς τόσον κρίσιμον περίστασιν, οἱ μὲν Αὐστριακοὶ ἀπέδωκαν τοῦτο εἰς τὴν ἐπι-

θυμίαν τοῦ νὸ συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ Ρεσχίτ-Πασσᾶ διὰ τῆς Ναυπάκτου, ἀλλ' ἄλλοι ἀποδίδουν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ν' ἀποφύγῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν οὐράγγων. »

Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἰβραήμης παγιδευθεὶς, διατάξας τὰ πάντα ὡς εἰς μάχην καὶ παραγγείλας νὰ κτυπήσωσι τὸν συμμαχικὸν στόλον, ἂν εἰσπλεύσῃ, ἀπῆλθε· διέταξε δὲ καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ εἴπωσιν εἰς τοὺς διερχομένους ὅτι ἀπουσιάζει καὶ ὅτι οὐδεὶς γινώσκει τὸ μέρος, ἔνθα ἀπῆλθε. Παρουσιασθέντων βραδύτερον καὶ τῶν διερχομένων, τὰ πάντα ἀπέδησαν, κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Παπαρρηγόπουλου. Ὁ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰβραήμη Ταχίρ Πασσᾶς ἐλάλησε πρὸς τοὺς διερχομένους ὅσα διατάχθη.

Δυσφορῶντων δὲ τῶν λοιπῶν διερχομένων ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῆς ἀποστολῆς τῶν καὶ προτεινάντων ν' ἀφήσωσι τὸ ἔγγραφο, ὁ Παπαρρηγόπουλος παρετήρησεν ὅτι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὰς διαταγὰς τῶν, παραγγεληθέντων νὰ ἐγχειρήσωσιν αὐτοπροσώπως καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιδώσωσιν εἰς τὸν τυχόντα τὸ ἔγγραφο. « Ἄλλως ὁ τοποτηρητὴς εἶναι ἀδύνατον, εἶπε, νὰ μὴ γνωρίζῃ ποῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἰβραήμης· ἀλλ' ἐκτελεῖ τὰς διαταγὰς του, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἠθέλαμεν πράξει, ἂν ἠθέλαμεν διαταχθῆ ὑπὸ τῶν προϊσταμένων. » Μαθόντος δὲ τοῦ τοποτηρητοῦ τὴν ἔννοιαν τῆς Ἰταλιστὴ γενόμενης ταύτης ὁμιλίας τοῦ Παπαρρηγόπουλου καὶ ἐπικυρώσαντος αὐτὴν διὰ νευματικῶν ἐμφαντικῶν, οἱ διερχομένους ἀπῆλθον λίαν ἠγανακτισμένοι· οἱ Ναύαρχοι τότε ἐπέμψαν τὸ ἔγγραφο δι' Ἀγγλικοῦ κορβέτου καὶ Ἀγγλοῦ ἀξιωματικοῦ· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπανῆλθε πλεότερον ἠγανακτισμένος. Τότε οἱ ναύαρχοι ἐξεκίνησαν νὰ εἰσέλθωσι προσπορεύοντο δὲ αἱ τρεῖς ναυρχίδες, ἐν τῷ μέσῳ ἔχουσι τὴν Ἀγγλικὴν, Ἀσιατῶν καλούμενην.

Πρίν δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ στόμιον, ἐπέμψαν λέμβον μὲ Ἀγγλον ἀξιωματικὸν νὰ παραγγείλῃ τοὺς Τούρκους νὰ παραμερίσωσι τὰ φράσσοντα τὴν εἰσόδον πέντε ὀθωμανικὰ πυρπολικά, ἵνα μὴ

συμβῇ δυστύχημά τι ἐκ τῆς στενοχωρίας.

Ἄλλ' οὗτοι τὴν μὲν λέμβον καίτοι φέρουσαν λευκὴν σημαίαν ἐπυροβόλησαν, ἐπλήρωσαν μάλιστα καὶ τὸν ἀξιωματικὸν αὐτῆς· εἰς δὲ τὰ πυρπολικά τῶν ἔθικαν πῦρ, ἐλπίζοντες νὰ μεταδοθῇ τοῦτο καὶ εἰς τὰ εἰσερχόμενα συμμαχικά· συνάμα δ' ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῶν διὰ τε τῶν ἐν τοῖς πλοίοις αὐτῶν κανονίων καὶ ἀπὸ ξηρᾶς· καὶ ἐπῆνεγκον οὕτω οὐ μόνον βλάβας καὶ τραύματα, ἀλλὰ καὶ θανάτους ἐπὶ τῆς Ῥωσικῆς μάλιστα ναυαρχίδος πολλούς. Σμικροῦ δὲν δὲ νὰ πάθῃ τότε μεγάλως καὶ ἡ Γαλλικὴ ναυαρχία· τότε ἡ ἀγανάκτησις τῶν ναυάρχων ἐκορυφώθη· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡ Ῥωσικὴ ναυαρχία ἐπυροβόλει πρὸς διάσωσιν τῆς Γαλλικῆς· ἀλλ' ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ συμμαχικοῦ στόλου Ἀγγλος ναύαρχος Κόδριγκτων εἶδεν ὅτι αἱ Τουρκικαὶ σφαῖραι προξενούσι φθορὰν μεγάλην, τότε διέταξε πῦρ καὶ ἐξήφθη ἡ μάχη, διαρκέσασα ἀπὸ τῆς 2 Μ Μ μέχρι βαθείας νυκτὸς τῆς 8 Ὀκτωβρίου.

Τῆς ἀξιωματικῆς ταύτης ναυμαχίας συνεμέθεζαν κατὰ τὸν αὐτόπτην Παπαρρηγόπουλον ἑκατὸν εἴκοσι ἐπτὰ Ὀθωμανικὰ πλοῖα, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα τέσσαρα μόνον διεσώθησαν· καὶ εἴκοσι τρία συμμαχικά, ἅπαντα μὲν παθόντα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀλλ' οὐδὲν ἀπωλεσθέν. Κατὰ δὲ τὸν Φίνλαϋ, τὰ Ὀθωμανικὰ πλοῖα ἦσαν ὀγδοήκοντα δύο, ἐξ ὧν εἴκοσιν ἐννέα μόνον διεσώθησαν.

Διαφωνοῦσιν ἐπίσης οἱ συγγραφεῖς καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς ἀνδρας ἀπωλειῶν· καὶ ὁ μὲν Τρικούπης « Τούρκοι, λέγει, ὑπερπεντακισχίλιοι ἐλογίσθησαν οἱ ἀπωλεσθέντες καὶ πάμπολλοι οἱ πληρωθέντες » ἐφρονεῦθησαν δὲ « καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τὰς συμμαχικὰς σημαίας ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε » καὶ ἐπληρώθησαν τετρακόσιοι πενήκοντα καὶ εἰς » Πρὸς τὴν δοξασίαν ταύτην τοῦ Τρικούπη συμφωνεῖ σχεδὸν καὶ ὁ Ἰωάννης Παπαρρηγόπουλος, ἰσχυριζόμενος ὅτι Τούρκοι ἀπωλέσθησαν ἐν συνόλῳ περὶ τὰς ὀκτὼ χιλιάδας. Αὐτὴν ταύτην τὴν δοξασίαν παραδέχεται κα

ὁ Γόρδων, ἀποφαινόμενος ὅτι Τούρκοι ἀπώλεσθησαν ὑπὲρ τὰς εἴς χιλιάδας Ἄλλ' ὁ Φίνλαυ, μὴ θέλων, φαίνεται, νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν τῶν Τούρκων, περὶ μὲν τῶν ἀπωλειῶν τούτων οὐδὲν ἀποφαίνεται· ἐκ δὲ τῶν συμμάχων «ἐκατὸν ἑξήκοντα μὲν ἦσαν, λέγει, οἱ φονευθέντες· τετρακόσιοι δὲ εἴκοσι οἱ πληγωθέντες» Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν συμμάχων, συμφωνεῖ πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς τούτους ὅτε Γόρδων καὶ ὁ Χάους.

Μετὰ τῶν συγγραφέων τούτων συμφωνεῖ καὶ ὁ Γερβίνος, λέγων «ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἀπώλεσαν μὲν καὶ οἱ σύμμαχοι οὐκ ὀλίγους, ἰδίως οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Ῥώσοι, ὡς ἐκτεθέντες» καὶ εἰς τὰς ὑπὸ τῆς ξηρᾶς κανονοστοιχείας ἅπαντα δὲ τὰ συμμαχικά πλοῖα ἔπαθον βλάβας· ἀλλ' ὁ τουρκικὸς στόλος ἀπώλεσθη σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν· ἀπώλεσαν δὲ τότε οἱ τούρκοι, πέντε μέγιστοι εἴς χιλιάδων ἀνδρῶν»

Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔλαβεν ἐπὶ τῆς Ῥωσικῆς ναυαρχίδος δύο τραύματα καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος· τὸ μὲν ἐν, κατὰ τὴν δεξιὰν κνήμην διὰ θρύμματος σφαίρας μακροῦ πυροβόλου· τὸ δὲ ἕτερον κατὰ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν ὑπὸ τὴν καρδίαν καὶ διὰ σφαίρας μικροῦ πυροβόλου. Ἡ θεία πρόνοια τιμωρεῖ, φαίνεται, τὸν δόλον, ὅθεν δῆποτε καὶ ἂν προέρχεται, ἀλλ' ἂν οὗτος ἐγένετο ἐπ' ἀγαθῷ προστατεύει τὸν δολιευθέντα. Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸν Παπαρρηγόπουλον· ἐτιμωρήθη μὲν διὰ τὸν δόλον, ἀλλ' ἐσώθη ὡς ἐκ θαύματος. Τὸ μὲν μέρος τοῦ δευτέρου τραύματος αὐτοῦ ἦτο καιριότατον ὑπὸ τὴν καρδίαν· ἡ δὲ σφαῖρα ἔμελλε μὲν νὰ φέρῃ ἀκαριαίως τὸν θάνατον, ἂν μὴ ἠμβλύνετο ἡ ὁρμὴ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ εὐμεγέθους καὶ στερεωτάτου ὠρολογίου· ἀλλ' ἐπυράκτωσε μόνον καὶ ἔτηξεν ἀπάσας τὰς μηχανὰς αὐτοῦ, ἐνέπηξεν αὐτὰς τε καὶ τὴν ὕελον ὑπὸ τὸ δέρμα καὶ εἰς τὰς σάρκας τοῦ Παπαρρηγόπουλου, καὶ ἀποκρουσθεῖσα, ἐξέπεσε.

Καὶ τετραυματισμένος ὢν ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ δεινῶς πάσχων, ἀνελογίσθη ὅσα ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ πάθωσιν οἱ κατὰ τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας

χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν τούρκων ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναυαρίνου· διεβίβασε τοὺς φόβους του εἰς τὸν Ῥώσον ναύαρχον· οὗτος διεκoinώσεν αὐτοὺς εἰς τοὺς συναδέλφους του, καὶ ἀμέσως τὴν δευτέραν ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἡμέραν ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ συμμαχικοῦ στολίσκου, ἵνα προφυλάξῃ τοὺς χριστιανούς. Διερμηνεύς τοῦ Ῥωσικοῦ πλοίου ἐστάλη ὁ προνοήσας τὴν ἀποστολήν· διὰ δὲ τὴν τότε κατάστασιν του μεταφέρθη ἀπὸ τῆς ναυαρχίδος εἰς τὸ ἐκπλεῦσαν πλοῖον ἐπὶ φορείου. Ἡ πρόβλεψις αὕτη τοῦ Παπαρρηγόπουλου ἦτον ἀναγκαιοτάτη. Οἱ Τούρκοι εἶχον τῷ ὄντι ἀποθηριωθῆ ἐκ τοῦ θυμοῦ· ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῶσιν εἰς ἐκδικήσεις, ἐπεφάνη ὁ συμμαχικὸς στολίσκος, διοικούμενος μάλιστα ὑπὸ τοῦ Ἀμιλτωνος, τοῦ σώσαντος, ὡς γνωστὸν, πολλὰκις ἐκ πολλῶν κινδύνων τοὺς Ἕλληνας. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ εἰπώμεν, ὅτι μόνη ἡ ἐμφάνισις τοῦ συμμαχικοῦ τούτου στολίσκου κατὰ τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἡ ὑποδειχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Παπαρρηγόπουλου, ἔσωσε τότε τοὺς χριστιανούς τῆς ἐπαναλήψεως τῶν σφαγῶν τῆς Σμύρνης, τῶν Κυδωνῶν καὶ τῆς Χίου, ἃς ἀλλοχρῶ ἀφρηγήθημεν.

Πολλὰ τῶν συμμαχικῶν πλοίων, παθόντα τότε μεγάλως, ἀπῆλθον πρὸς ἐπισκευήν· ὀλίγα δὲ μόνον παρέμειναν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποράσεων τῶν ναυάρχων. Διακοπείσων δὲ βραδύτερον τῶν σχέσεων τῶν συμμαχικῶν Δυνάμεων μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἀπελθόντων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων, ὁ μὲν Παπαρρηγόπουλος συνώδευσε τὸν τῆς Ῥωσικῆς Ῥιδοπέδρον μέγιστον Τερζέστιν· κατὰ δὲ τὸν διάπλου διεκινδύνευσεν μεγάλως, ἕνεκα τρικυμίας, τὸ φέρον τὴν συνοδείαν ταύτην πλοῖον. Ἐσώθη δὲ τοῦτο ἕνεκα θαύματος. «Ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ μεγίστου κινδύνου περὶ τὸν Ἀγκῶνα» διηγεῖται ὁ Παπαρρηγόπουλος, «ἀπηυδισμένος ἐκ τῶν κόπων» ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, προσπαθῶν νὰ κοιμηθῶ. Κατ' ὄναρ εἶδον τὸν Ἅγιον Σπυρίδωνα, ἀποθνήσκοντα τὸ πλοῖον βεβαίως ἀπὸ τῶν ὑφάλων, (εἰς ἃς ἔμελ-

» λεν ἀφεύκτως νὰ συντριβῆ) πρὸς τὸ μέγα πέλαγος. Ἐξυπνῶ τεταραγμένος ὑπὸ τοῦ κρότου καὶ ἀκούου ἀμέσως τὴν φωνὴν «*Saluta, vento da terra*» «Ἐσώθημεν πνεύει ἀπόγειος» πράγματι ὁ ἄνεμος ἔπνεε τότε ἀπὸ τῆς ξηρᾶς καὶ δυνατώτατος μάλιστα· ὥστε δια μιᾶς ἀπώθησε τὸ κινδυνεῦον πλοῖον πρὸς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ἔνθα ἐπεκράτει εἰσέτι μεγίστη τρικυμία. Ἄλλὰ, παρελθούσης καὶ ταύτης, τὸ πλοῖον ἐλλιμενίσθη σῶον εἰς Μελίτην. Ἐνταῦθα οὔτε στιγμή μὴν ἀνέβαλλεν ὁ Παπαρρηγόπουλος συνέλεξεν ὅσον εἶχεν ἄργυρον εἰς κοσμήματα, κατεσκεύασε δι' αὐτοῦ ἀργυροῦν πλοῖον, καὶ ἀνέθηκεν αὐτὸ, σωζόμενον ἄχρι τῆς σήμερον, εἰς τὸν ἐν Κερκύρα ναὸν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος.

Ἡ εὐσέβεια αὕτη τοῦ Παπαρρηγόπουλου ἐδοθήθη καὶ αὐτὸν νὰ θαυματουργήσῃ ἀκολούθως.

Ἐν Ἑλλάδι, εἶπομεν, ἔμειναν ὀλίγα τινὰ συμμαχικά πλοῖα, ἀλλὰ τί ἐδύναντο νὰ πράξωσι ταῦτα κατ' ἑναντι τῆς πεισμονῆς τοῦ Σουλτάνου; Ὅσακις μὲν τῷ ἐγίνετο πρότασις πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, οὗτος ἐφώναζεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀντάρται καὶ θὰ τοὺς τιμωρήσει· ὅσακις δὲ τῷ ὑπεδεικνύετο ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν ὄριων ἐντεῦθεν τοῦ Ἰσθμοῦ, ὁ Σουλτάνος ἔτυλε τὰς τρίγας τῆς γενειάδος καὶ ἐφώναζεν ὅτι οὔτε σπιθαμὴν γῆς κατέχουσιν οἱ λησταὶ οὗτοι πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ ὅτι εἶναι αἰσχρὸς νὰ γίνηται λόγος περὶ ληστῶν.

Ἐδέησε λοιπὸν τὸ μὲν νὰ ἔλθωσι τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα, ἵνα ἐκκενωθῆ ἡ Πελοπόννησος· τὸ δὲ, νὰ κηρυχθῆ ὁ Ῥωσο-Τουρκικὸς πόλεμος καὶ νὰ θριαμβεύσωσι τὰ Ῥωσικὰ ὅπλα, ἵνα πεισθῆ ὁ Σουλτάνος, ν' ἀναγνωρίσῃ διὰ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ μόνον ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ.

Ὁ Κυβερνήτης τότε ἠναγκάσθη νὰ πέμψῃ καὶ πέραν αὐτοῦ ὅσα ἐδύναντο νὰ διαθέσῃ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, ἵνα καταλάβωσιν ὅσην δῆποτε δυναθῶσι χω-

ραν· βραδύτερον ἐδέησε ν' ἀπέλθῃ καὶ αὐτοπροσώπως εἰς Δραγαμέστον, ἵνα ἐπιθεωρήσῃ καὶ ἐξορμήσῃ τὰ στρατεύματα ταῦτα. Κατὰ θεῖαν οἰκονομίαν συνώδευσε τότε τὸν ἐπὶ Ἀγγλικοῦ πλοίου ἐπιβάντα Κυβερνήτην καὶ Ῥωσικὸν, ἐνῶ ὁ Καποδίστριας ἀπήτησε νὰ ἐπιβῆ καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος.

Τὸ μὲν Ἀγγλικὸν πλοῖον ἔμεινεν ἐν Ζακύνθῳ· ὁ δὲ Κυβερνήτης μετὰ τὴν ἐπιθεωρήσιν ἐπέστρεψε διὰ τοῦ Ῥωσικοῦ· Θεόμενος δὲ τὰ παράλια τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐστέναιζεν ἐκ βάθους ψυχῆς ὁ παριστάμενος Παπαρρηγόπουλος ἠρώτησεν εὐσεβάστως τὴν αἰτίαν τοῦ στεναγμοῦ «Στενάζω» εἶπεν ὁ Κυβερνήτης, «διότι ἅπαντα τὰ μέρη ταῦτα, καίτοι ζυμωθέντα δι' Ἑλληνικοῦ αἵματος, θὰ μείνωσιν ὅμως ὑπὸ τὸν ζυγόν· διότι τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα οὔτε κατέλαβον οὔτε εἶναι εὐκόλιν νὰ καταλάβωσι διὰ πολέμου ἢ πολιορκίας φρούριόν τι ἐντὸς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.» «Καὶ μόνον διὰ πολέμου ἢ πολιορκίας καταλαμβάνονται τὰ φρούρια ἐξοχώτατε;» προσέθηκεν εὐλαβῶς ὁ Παπαρρηγόπουλος. «Ἄν σὺ γινώσκεις ἕτερόν τινα τρόπον, δεῖξον αὐτόν,» εἶπεν ὁ Κυβερνήτης.

Ὁ μὲν Παπαρρηγόπουλος, ἐν τῇ στιγμή σιγῆς συλλαβῶν σχεδίων τι, ἀνεκoinώσεν αὐτὸ καὶ ἐξητήσατο τὴν ἄδειαν τοῦ τε Κυβερνήτου καὶ τοῦ ναυάρχου, ἵνα ἀποπειραθῆ τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ δὲ Κυβερνήτης, ἀναστενάξας καὶ αὖθις «ταῦτα, εἶπεν, εἶναι ὄνειρα» «Ἄλλ' οὐδὲν διακινδυνεύομεν ἐξ ἀποπειρας τινός» προσέθηκεν εὐσεβάστως ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ ἐσιώπησεν. Ἀφίχθεις ὁ Κυβερνήτης εἰς Ναύπλιον καὶ διηγούμενος τῷ Ῥώσῳ Ναυάρχῳ τὰ τῆς ἐκδρομῆς του, «ἔχω» εἶπεν ἐπὶ τέλους, «νὰ σοὶ προσθέσω καὶ ὄνειρόν τι τοῦ Παπαρρηγόπουλου» καὶ τρόπον τινὰ ἐξητήσατο οὕτω οὐ μόνον τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸν Παπαρρηγόπουλον ἄδειαν, ἂν ἐγκριθῆ ἡ ἀποπειρα. Εὐτυχῶς ὁ ναύαρχος διείδεν ἐλπίδα ἐπιτυχίας. Δοθείσης δὲ τῆς ἀδείας καὶ τῆς ἀναγκαίας ἐγγράφου πληρεξουσιότητος ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου, ὁ Παπαρ-

ῥηγόπουλος ἐπελήφθη τοῦ ἔργου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔγραψεν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς φρουράρχους Ἀντιρρίου καὶ Ναυπάκτου, Ἰσλάμ μπένη καὶ Χουσεῖν ἐφέντιν, ἀρχαίους αὐτοῦ γνωρίωσι καὶ φίλους, ὅτι ἔχει μὲν νὰ τοὺς διακοινώσῃ πολλά καὶ σπουδαία, ἀφορῶντα ἰδίως τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἀλλὰ μόνον προφορικῶς δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ ταῦτα. Οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ ἐπεμψαν πρὸς τὸν Παπαῤῥηγόπουλον ἐμπιστόν τινα, ὅπως ἀκούσῃ τὰ σπουδαία ἢ ὅπως βεβαιώσῃ τὸν φίλον των, ὅτι οὐδένα θὰ διατρέξῃ κίνδυνον, ἀν ἀπέλθῃ πρὸς αὐτούς. Ὁ Παπαῤῥηγόπουλος προὔτιμησε τὸ δεύτερον. Διὰ πολλῶν δὲ κόπων καὶ κινδύνων ἀπῆλθεν εἰς Ναύπακτον καὶ ἔλαβε μυστικὴν συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ἰσλάμπεη. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ῥωσσία εὕρισκετο εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν μετὰ τῆς Τουρκίας· ὁ δὲ Παπαῤῥηγόπουλος ἐνήργει οὕτω ὑπὲρ τοῦ Ἑλλάδος καὶ τῆς Ῥωσσίας. « Ἦλθον, τοῖς εἶπεν, ὡς φίλος νὰ σᾶς διακοινώσω ὅτι τεσσαράκοντα χιλιάδες Ῥῶσοι, ἀποσπασθέντες τοῦ ἐν Βουλγαρίᾳ Ῥωστικοῦ στρατοπέδου, φθάουσι ὅσον οὕτω εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι τοὺς πεινῶντας καὶ γυμνητεύοντας Ἑλληνας μόνον ἡ παρουσία τοῦ Κυβερνήτου ἀναχαιτίζει ἀπὸ τοῦ νὰ σᾶς παστρεύσῃσι· μάθετε ὅτι ὁ Κυβερνήτης ἀγαπᾷ ὑμᾶς καὶ τὸν τόπον σας καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ φέρῃ τὴν τάξιν μόνον διὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τῶν Ῥώσων σπεύσατε λοιπὸν νὰ σωθῆτε καὶ κερδίσατε τὴν εὐνοίαν τοῦ Κυβερνήτου. » Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνεποίησαν αἰσθήσιν. « Θὰ συσκερθώμεν, εἶπον, καὶ θὰ σοὶ ἀπαντήσωμεν αὖριον. » Τὴν ἐπιούσαν ὁ μόνος λόγος, ὁ ἀναχαιτίζων τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ σαγηνευθῶσιν ὑπὸ τοῦ Παπαῤῥηγοπούλου, ἦτον ἡ φιλοτιμία « Πῶς νὰ παραδοθῶμεν εἶπον ἄνευ πολέμου; » « Καὶ τοῦτο γίνεται » εἶπεν ὁ Παπαῤῥηγόπουλος, « Ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ πάθῃτε. » Συνεφωνήθη τῷ ὄντι νὰ πολιορκηθῇ πᾶν πλαστῶς ἡ Ναύπακτος διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Ἄλλ' ὁ μὲν Μισούλης ἦτον ἀδύνατος νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸ δυχρὸν φρούριον τῆς Ναυπάκτου τὴν φρεγάδα Ἑλλάδα ἄνευ

δημήρων Ἀλβανῶν· οὗτοι δ' ἐζήτησαν ὡς ἄνηκον τὸν Παπαῤῥηγόπουλον. Ἀντιλήθησαν λοιπὸν ἑκατέρωθεν τὰ πιά· ἐγένοντο πρὸς ἐπίδειξιν καὶ μάχαι τινὲς διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ οὕτω οἱ Ἀλβανοὶ παρέδωσαν τ' ἀπόρητα θεωρούμενα φρούρια Ναυπάκτου καὶ Ἀντιρρίου, ἄνευ αἵματος καὶ ἄνευ δαπάνης τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ μόνον διὰ τῆς ἐξῆς συνθήκης ἦν πᾶν εὐλόγως δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ἔργον τοῦ Παπαῤῥηγοπούλου. (ἀκολουθεῖ)

ΥΙΟΥ ΘΥΣΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Α'.

Ὁ Φερνάνδος ἦτο μόλις εἰκοσαετής· καίτοι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν, εἶχε λάβει τὸ δίπλωμ' αὐτοῦ καὶ μετήρχετο τοῦ ἱατροῦ τὸ ἐπάγγελμα. Οἱ ὀλίγοι αὐτοῦ πελάται χρέζαντο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον πολλαπλασιαζόμενοι καὶ θὰ ἦτον ἐντὸς ὀλίγου χρόνου εἰς τῶν μάλλον διασήμων ἱατρῶν τοῦ Τουρίνου, διότι καὶ καλῶς ἐσπούδασε καὶ εἰς τὸ καθήκον αὐτοῦ μετ' ἐπιμελείας προσηλώθη.

Νεανίας μελάγχρους μάλλον, μικροῦ ἀναστήματος, κόμπη ἔχων μέλαιναν, ὡς καὶ γενειάδα, ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς, ἰδοὺ ἐν συντάμῳ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ σύνολον· τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ, ἄν τις, ὀνομάσῃ ἀγγελικὴν, δὲν σφάλει. Φίλος εὐλικρινῆς, ἱατρὸς τοὺς ἐνδεεῖς δωρεάν θεραπεύων, μισῶν τὴν κενοδοξίαν καὶ τὰ πλοῦτη, ἀγαπῶν τοὺς πάντας, ἰδοὺ τὰ ἑαυτοῦ προτερήματα. Καὶ ὅμως ἦτο πλούσιος, ἠγνόει τί ἐστὶ πένια καὶ διὰ τοῦτο ἴσως τὸν πλοῦτον ἐμίσει. Ἀφελῆς εἰς τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ καὶ χαρτεῖς εἰς τὰς διασκεδάσεις, προσήλκυσε πληθὺν φίλων καὶ πάντες οὗτοι ἐτέρποντο μετ' αὐτοῦ ἀναστρέφομενοι, αὐτὸν ἔχοντες φίλον. Ὁρφανὸς μητρὸς ἐκ μικρᾶς

ἡλικίας, ἠγνόει τὸ μητρικὸν θέλημα τὸν διότι καὶ ὁ πατὴρ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐθυσιάζετο.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας, εἶχεν εἰς ἄκρον ἐπιμεληθῆ τῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸσον μικρὰν ἡλικίαν, ὁ Φερνάνδος ἦτον εἰς τῶν καλειτέρων ἱατρῶν. Οἱ γονεῖς, ὅταν ἐκ μικρᾶς ἡλικίας ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ τέκνα, χαίρουσιν εἴτα, βλέποντες ταῦτα προοδεύοντα, ἕνεκα τῶν ἰδίων ἑαυτῶν φροντίδων. Οὕτως ἔχαιρεν ὁ πατὴρ τοῦ Φερνάνδου, ὅστις κερδίτας ἀρκούσαν χρηματικὴν περιουσίαν ἐκ τῶν ἐμπορικῶν αὐτοῦ ἐπιχειρήσεων, ἔζη βίον ἤδη ἀμέριμον, τὸ τέκνον αὐτοῦ θεωρῶν ὡς καύχημα. Καὶ εἶχε δίκαιον καυχόμενος ἐπὶ τοιοῦτῳ υἱῷ.

Πολλὰ τῶν πλουσίων τοῦ Τουρίνου οἰκογενειῶν, ἐπεθύμουν νὰ συνάψωσι συγγένειαν μετὰ τοῦ νέου Φερνάνδου καὶ προσέφερον τὰς θυγατέρας αὐτῶν, ἵνα οὗτος ἐκλέξῃ μίαν ὡς σύντροφον τοῦ βίου. Ἄλλ' οὗτος ἀδιαφορῶν πρὸς πάσας καὶ τὰ πλοῦτη περιφρονῶν, ἀπεποιεῖτο τὰς τοιαύτας τοῦ γάμου προτάσεις. Καὶ ἤθελε μὲν ν' ἀποκατασταθῇ ἐρχόμενος εἰς γάμου κοινωνίαν, ἀλλὰ προσεπάθει νὰ εὕρῃ νέαν, οἶαν αὐτὸς ἐπεθύμει· κ' ἐπόθει.

Β'.

Εἰς στενωπὸν τινα τῆς μεγαλοπόλεως Τουρίνου, κατόκει πτωχὴ τις ἀλλὰ τιμία οἰκογένεια. Συνίστατο αὕτη ἐκ τεσσάρων ἀτόμων, δύο γονέων, καὶ δύο θυγατέρων, ἀμφοτέρων ἐν ὄρα γάμου. Ἡ Βαλεντίνη ἦτο δύο ἔτη μεγαλειτέρη τῆς ἀδελφῆς· αὐτῆς Μάρθας, ἀλλ' αὕτη, καίτοι νεωτέρα, εἰδεικνύετο ὅτ' ὑπερεῖχεν αὐτῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν· ἦτο δὲ ἡ Μάρθα πολὺ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ὀρειότερα. Ἀνάστημα βασιλείσσης μετὰ πάντων τῶν περιουσιούτων αὐτῆ, ἐδείκνυε τὴν Μάρθαν μεγαλοπρεπεστάτην καὶ ὀρειοτάτην. Καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς· ἐπίσης εἶχε πολλὰ προτερήματα, ἀλλ' ὑστέρει κατὰ τὴν καλλονὴν, ἥτις προστι-

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

θεμένη εἰς τῆς Μάρθας τὸ σύνολον, καθεῖστα ταῦταν ἀξίαν καλειτέρας τύχης.

Οἱ γονεῖς αὐτῶν πέντε, μόλις ὠκονόμουν τὰ ἔξοδ' αὐτῶν, καὶ ὅσα ἐκερδίζον, μόλις ἐξήκοον πρὸς διατροφήν. Καὶ ὅμως αἱ δύο αὐτῶν θυγατέρες, οὐδέποτε ἐμεμφυμοίρησαν διὰ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν. Ἦσαν δύο δεινοπαθοῦντες ἄγγελοι, καὶ ὅμως ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο οἱ δαίμονες εὐδαιμονοῦσιν. Ἡ κακία Ὀριμβεῦσι, ἐνῶ ἡ ἀρετὴ εὕρισκεται κεκρυμμένα εἰς τὰ κατώτατα στρώματα βαθύτατα, ἐνθα τις δὲν ἀναζητεῖ αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐλπίζει αὐτὴν νὰ ἀνεύρῃ.

Τὴν οἰκίαν ταύτην ὁ Φερνάνδος, ὡς ἱατρὸς πολλάκις ἐπεσκέφη, κ' ἐθεράπευσε μάλιστα τὴν ἀσθενήσαν Βαλεντίνην.

Εἶδεν ἐπομένως καὶ τὴν ὀρειαν Μάρθαν.

Γ'.

Εἶδεν ὁ Φερνάνδος τὴν Μάρθαν καὶ τὰ περιουσιούτα αὐτῆν προτερήματα· ἀνεγνώρισεν. Ἦτο νέος, κ' ἐκείνη ἐπίσης· αἱ νεανικαὶ καρδίαι συναντῶνται· ἡ συνάντησις αὕτη παράγει τὸν ἔρωτα καὶ ὁ ἔρως οὗτος τοὺς καρπούς αὐτοῦ ἢ τὸν τάφον. Ἡ Μάρθα δὲν ἐγκόριζε τί ἐστὶν ἔρως, καὶ ὅμως δσάκις ἐβλεπε τὸν νέον ἱατρὸν εἰσερχόμενον εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ψεθάνετο παλμὸν ἕνα εἰς τὸ στήθος αὐτῆς, καὶ ὅμως ἠγνόει τὴν αἰτίαν τοῦ παλμοῦ ἐκείνου. Πόσον ἀθῶα ἦτον! Ὁ Φερνάνδος δσάκις ἐβλεπε τὴν Μάρθαν, ἔμενε πρὸ αὐτῆς ἄφωνος, ἐπειδὴ κατεπνίγετο ὑπὸ τοῦ προδρόῦ αὐτοῦ πάθους· ἄλλως καθίστατο πρὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου, καὶ ἡ ἀλγούσα ψυχὴ αὐτοῦ μόνη ἐγκόριζε τί ἦσθάνετο. Δὲν ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ τῇ Μάρθᾳ τὸ πάθος αὐτοῦ, καὶ ἡ κατατύχουσα αὐτὸν φλόξ κατέτρογε τὴν περιλῶπον ψυχὴν αὐτοῦ. Ἠγάπα τὴν Μάρθαν, καὶ ἠγνόει πῶς ἠδυνάθη αὐτὴν ν' ἀγαπήσῃ.

Ἐν τῷ πενιχρῷ αὐτῶν οἰκίσκῳ ὁ Φερνάνδος καθίστατο ἥσυχος, μὴ δυνάμενος ἐν τῷ ἑαυτοῦ πλουσίῳ μικρὰν νὰ εὕρῃ ἀναψυχὴν. Ὁ πατὴρ, βλέπων αὐτὸν πάντοτε ἀδιάθετον, ἔρώτα τὴν

αίτιαν ταύτην, πλὴν ὁ Φερνάνδος οὐδὲν ἀπειρίνατο. Τὸ σοβαρὸν ἄμα καὶ ἐπιχαρι τοῦ πατρὸς, ἐφαίνετο εἰς τὸν υἱὸν δυσεῖδες καὶ τερατώμορφον. Ἐμίσησε σχεδὸν τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅστις τοσαύτης δι' αὐτὸν ὑπέστη θυσίας· ὁ δὲ πατήρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ τὴν μεταβολὴν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ἦδη ὁ Φερνάνδος ἤρξατο θηρεύων ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ὄρεσιν, ὅπως λησμονήσῃ τὴν μελαγχολίαν αὐτοῦ. Ἀπήρχαστο μακρὰν εἰς τὰ κυνηγέσια, τρεῖς καὶ τέσσαρας ἡμέρας ὁδεύων, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ἔθετον ὡς τέρμα τῆς ὁδοιπορίας. Ἦρξατο μεταμελούμενος διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα διαγωγὴν αὐτοῦ, καὶ συγγνώμην παρ' αὐτοῦ ἐζητήσατο. Καὶ ἦτο συγγνώμης ἄξιος. Μακρὰν εἰς τὰ δάση διέμεινεν ἡμέρας ὀλοκλήρους, καὶ ἤρξατο πεφορτωμένος ἐκ τῶν πτηνῶν, τὰ ὅποια τὸ πυροβόλον αὐτοῦ ἔριπτε κατὰ γῆς νεκρά. Τὸ κυνήγιον νύχρησται αὐτὸν, καὶ τοῦτο μόνον παρηγόρει τὴν κατακαυομένην ὑπὸ πυρίνου ἔρωτος καρδίαν αὐτοῦ. Παρημέλει ἑμῶς τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἐν τούτοις παραδόξως οἱ πελάται αὐτοῦ ἐπολαπλασιάζοντο ἐπὶ πλέον, διότι ἐσπούδασε καλῶς καὶ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ κάλλιστα ἐγνώριζεν.

Ἠλάττωσε τὰς εἰς τὸν πενιχρὸν οἶκον ἐπισκέψεις αὐτοῦ, διότι ἐσκέπτετο τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ νυμφευθῇ τὴν Μάρθαν, πτωχὴν κόρην, αὐτὸς ὁ πλούσιος Φερνάνδος.

Ἀπεμακρύνθη ὀλίγον, ἀλλ' ἤρχισεν ἔτι μᾶλλον νὰ πάσῃ. Ἐσκέφθη τότε ὅτι οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ κατακρίνῃ αὐτὸν ἐὰν ἐνυμφεύετο τὴν νεάνιδα ταύτην. Ἦρξατο πάλιν συνεχεῖς ἐπισκέψεις, ἀλλ' ἡ ὑγεία αὐτοῦ προσεβλήθη καὶ οἱ ἰατροὶ διέταξαν αὐτῷ τρέμνον τοῦλάχιστον περιοδεῖαν. Ἐπεσκέφθη τὴν Μάρθαν, πλὴν οὐδὲν εἰς αὐτὴν ἐξεμυστηρεύθη καὶ ἀπῆλθεν.

Δ'.

Ἐν ᾧ ὁ Φερνάνδος περιοδεύει ἄς ἴδωμεν τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἀνὴρ τεσσαρά-

κοντα καὶ τεσσαρῶν ἐτῶν, δὲν φαίνεται οὐδὲ τριακοντούτης ἦτον ἀνὴρ καλῆς διαθέσεως, καὶ τὸ μόνον, ὅπερ εἶχεν ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἦτον ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ πάντοτε περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ ἐσκέπτετο. Ἀλλ' οὐχ' ἦττον ἐσκέφθη καὶ δι' ἑαυτὸν ἠθέλησε νὰ νυμφευθῇ, ἵνα ἔχῃ σύντροφον γυναῖκα πρὸς παρηγορίαν τῶν γηρατειῶν αὐτοῦ. Τὴν μητέρα τοῦ Φερνάνδου δύο ἔτη μόνον ἀπέθανεν, καὶ ἀπέθανεν ἐκείνη εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν ὄφειλε νὰ ζήσῃ. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐταξείδευεν ἤδη, οὗτος δὲ προσεπάθει νὰ εὕρῃ γυναῖκα ἐμπρέπουσαν εἰς τὸ ἄτομον αὐτοῦ. Πολλὰι προτάσεις ἐγένοντο αὐτῷ, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσιζε διότι ταύτας ἀναξίως ἔκρινεν ἑαυτοῦ, καὶ τοιαῦται ὄντως ἦσαν.

Ἐσκέπτετο τίνα σύζυγον νὰ δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, κ' εὗρε νεάνιδα, ἀληθῆ Ἰταλίδα, ἐξ οἰκογενεῖας πλουσίας καὶ ἀνατροφῆς ἐπιμεμελημένης, ὡραίαν τὴν ὕψην καὶ ἐνάρετον τὴν καρδίαν, δέκα καὶ ἑξμῶλις ἐτῶν. Τὸ συνοικέσιον τοῦτο διαπραγματεύετο ὁ πατήρ, χωρὶς νὰ συνεννοηθῇ περὶ τούτου μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, βέβαιος ὡν ὅτι ἤθελεν ἐκεῖνος ὑπακούσει εἰς τὰς πατρικὰς θελήσεις. Ἡ νεάνις ἐγνώριζε πρὸ πολλοῦ τὸν Φερνάνδον καὶ περιέμενεν ἐνκαγωνίως τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐμελλεν οὗτος νὰ ἐπανέλθῃ, κ' ἔτι μᾶλλον τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ ἐτελοῦντο οἱ γάμοι αὐτῆς μετὰ τοῦ νέου Φερνάνδου. Ὁ δὲ πατήρ ἔχαίρει, διότι εὗρε τῷ Φερνάνδῳ νόμφην, ἄξιαν νὰ περιβληθῇ μετὰ τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἄνομα. Ἐσκέπτετο τὴν χαρὰν, ἣν ἤθελε τῷ προζηνήσει, ὅταν ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς περιοδεῖας κ' ἔλεγεν αὐτῷ δεικνύων τὴν Καρολίαν: Ἴδου ἡ σύζυγός σου.

Ἐφρόντιζε νὰ εὐχαριστήσῃ κ' ἐκπλήξῃ συνάμα τὸ τέκνον αὐτοῦ. Πόσον ἀπατῶνται πολλάκις οἱ γονεῖς, φροντίζουσι διὰ τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἀγνοοῦντες τὰς διαθέσεις αὐτῶν καὶ ἀντὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ εὐδαίμονα, θάπτουσιν ἅπαζ καὶ διὰ παντὸς τὰς προσφιλεῖς ταύτας ὑπάρξεις!

Ὁ πατήρ τοῦ Φερνάνδου ἠγνόει τὰς διαθέσεις τοῦ υἱοῦ, τῷ εὗρε νόμφην ἐ-

σαν μάλιστα αὐτοῦ, ἐν ᾧ οὗτος ἴσως μετ' οὐ πολὺ ἐρχόμενος, ἐμελλε νὰ καταισχύνῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ἡ Καρολίνα θὰ ἦτο μετὰ τοῦ Φερνάνδου, τῇ ἀληθείᾳ, ζεύγος ἀξιολάτρευτον. Ὁ πατήρ ἦτο πεπεισμένος, ὅτι καὶ ὁ Φερνάνδος ἤθελε δώσει τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν Καρολίαν ἀπεκάλει τέκνον ἤδη. Ἦτον ὁ μόνος τῶν γονέων αὐτῆς θησαυρὸς, ἐπειδὴ τέκνον ἄλλο δὲν εἶχον· καὶ ὁ Φερνάνδος ἦτον ὁ μόνος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· οἱ δύο οὗτοι θησαυροὶ ἐνούμενοι, τί ἠδύνατο νὰ παρηγάγωσιν.

Ἐπλησίαζεν ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐμελλε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Τουρίνον ὁ νέος ἰατρός. Ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ οὗτος εὗρε νόμφην. Ταύτην ἐντὸς ὀλίγου θὰ γνωρίσῃ ὁ ἀναγνώστης. Πατήρ λοιπὸν καὶ υἱὸς ἐμελλον νὰ νυμφευθῶσιν. Ἰδωμεν τίς τούτων ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος;

Εἰς στενωπὸν τοῦ Τουρίνου ὑπῆρχεν οἰκίσκος. Τρεῖς ἤδη κατόικουν ἐν αὐτῷ, δύο γονεῖς καὶ μία θυγάτηρ. Εἶχον καὶ ἄλλην θυγατέρα, ἣν ἔλαθε σύζυγον ἀνθυπολογηγὸς τις τοῦ πεζικοῦ.

Τὴν κόρην ταύτην εἶχεν ἀγαπήσει ὁ Φερνάνδος.

Ε'.

Ὁ Φερνάνδος ἐπέστρεψεν ἤδη εἰς Τουρίνον εὐτυχῆς, διότι ἤθελεν ἐπανίδει τὴν Μάρθαν. Ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐλογίζετο εὐτυχέστερος, διότι ἤθελεν ἐπιδείξει αὐτῷ τὴν ὡραίαν Καρολίαν καὶ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ μητέρα. Εὐτυχῆς ὁ τάλας πατήρ, ἐνόμιζεν ἔτι εὐτυχέστερον τὸν υἱόν.

Μόλις ὁ Φερνάνδος εἶδε τὸν πατέρα καὶ ἠσπάθη αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἔτρεψεν εἰς τὸν ἐν τῷ στενωπῷ οἰκίσκον. Ὑπεδέξαντο αὐτὸν ὡς πάντοτε, ἀλλ' ἡ Βαλεντίνη εἶχεν ὑπανδρευθῆ ἀξιωματικὸν τοῦ πεζικοῦ, ἡ δὲ Μάρθα εἶχε δώσει τὸν λόγον αὐτῆς. Τοῦ Φερνάνδου ἔπαλλε καὶ ἐφλέγετο ἔτι τὸ στήθος, πλὴν οὐχὶ καὶ τῆς νέας Ἰταλίδος. Ἐπέστρεψεν οἰκάδε περιλυπος, ἡ νέκ Καρολίνα τὸν ἐκεῖ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς. Ὁ

Φερνάνδος τὰ πάντα ὑπώπτευσεν καὶ προσποιεῖται ὅτι συναινεῖ εἰς ὅ,τι ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀπεφάσισεν.

Ὁ πατήρ τοῦ Φερνάνδου τῷ ἐξομολογεῖται. Ἡ Μάρθα ἐμελλε νὰ γείνη μήτηρ αὐτοῦ, ἡ δὲ Καρολίνα σύζυγος.

Ἐνεθάρρυνε τὸν πατέρα εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κατέπνιγεν ἔρωτα, ἀισθανόμενος ἄμα τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ ἴδῃ μητέρα τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ. Αἱ πρὸς τὴν νέαν Καρολίαν ἐπισκέψεις αὐτοῦ, ἦσαν ἀρκούν δειγμα ὅτι ἐπόθει καὶ ἤθελε καὶ οὗτος σύζυγον αὐτῆν· πλὴν πάντα ταῦτα ἐγένοντο πρὸς τὸ θεαθῆναι. Ὁ Φερνάνδος ἦν ἡ μόνη τῆς νεάνιδος σκέψις. Οὗτος δὲν ἐπεσκέφθη πλέον τὸν πενιχρὸν οἰκίσκον, τὴν θέσιν αὐτοῦ κατέλαβεν ἤδη ὁ πατήρ, ὅστις ἠγνόει τοῦ υἱοῦ τὸν ἔρωτα. Ὁ Φερνάνδος ἐξετέλει τὴν μεγαλειτέραν τῶν θυσιῶν· ἔθαπτε τὸν ἔρωτ' αὐτοῦ χάριν τοῦ πατρὸς, ὅστις θὰ ἔδιδεν ἴσως τὴν Μάρθαν εἰς τὸν υἱόν, ἐὰν οὗτος τῷ ἐξομολογεῖτο τὰ πάντα.

ΣΤ'.

Ἐγένοντο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οἱ γάμοι μετὰ τῆς Μάρθας, ἐμελλον νὰ ἐπακολουθήσωσι καὶ οἱ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὁ Φερνάνδος ἐγένετο ἄφαντος. Ὁ πατήρ ἀπώλεσε τὸν υἱόν, καὶ ἡ Καρολίνα ἔκλειε τὸν μνηστῆρα...

Παρήλθε καιρὸς καὶ καιρὸς πολὺς, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδεμία περὶ αὐτοῦ εἰδήσις. Φῆμαι ἀπαίσιαι διεδίδοντο, καὶ ὁ πατήρ μετὰ τῆς Καρολίνας πένθημα περιεβλήθησαν. Ἠγνόουν τί ἀπέγεινεν ὁ νέος υἱὸς καὶ μνηστῆρ, ὁ ἔμπειρος ἰατρός.

Ἠγνόουν ἐπὶ πολὺ εἰσέτι, ὅτε ἀνθρωπος ἄγνωστος ἦλθε καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι εἶδε τὸν Φερνάνδον μακρὰν τοῦ Τουρίνου, ἐπὶ βράχου, ἀφ' ὅπου ἐρρίφθη καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐν ᾧ δὲ ἐπνίγητο ἀνεφάνει: Μάρθα! Πάτερ! Καρολίνα, συγχωρήσατέ με, ἀποθνήσκω!

Ὁ Φερνάνδος εὗρε τάφον τὴν θάλασσαν ἐθελουσίως καὶ αὐτὴ ὑπῆρξε τὸ

μνήμ' αὐτοῦ, ἐξετέλεσε δ' οὕτω, χάριν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὴν μεγαλειτέραν θυσίαν.

Α. ...

ἮΩΣ ΒΑΙΝΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

ΟΙΚΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΑΒΟΥΚ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(συνέχεια ἴδε φυλλ. 10^ο.)

Δ.

Ἡ κομψότης.

Ὁ ἥλιος ἐν τούτοις ἐπλησίαζεν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ σταδίου αὐτοῦ. Ὁ Βαβούκ ὤφειλε νὰ ὑπάγῃ νὰ γευματίσῃ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς πόλεως, εἰς τὴν οἰκίαν κυρίας, πρὸς ἣν ὁ σύζυγος αὐτῆς, ἀξιοματικὸς τοῦ στρατοῦ, τῷ εἶχε δώσει ἐπιστολάς. Ἐκάμε κατὰ πρῶτον πλείστως περιστροφὰς εἰς τὴν Περσέπολιν εἶδεν ἄλλους ναοὺς κάλλιον ἐκτιμώμενους καὶ κεκοσμημένους, πλήρεις λαοῦ εὐγενεῶς, καὶ ἀνταχθόντα, ὑπὸ μουσικῆς ἀρμονίας, παρετήρησε κρήνας κοινὰς, αἵτινες, ἂν κ' ἔκειντο κακῶς, προσείλκυον τοὺς ὀφθαλμοὺς, διὰ τῆς ὀραιότητος αὐτῶν· πλατείας, ἐνθα ἔφαινοντ' ὅτι ἔζων ἐξ ὀρειγάλκου οἱ καλεῖτεροι βασιλεῖς, οἵτινες ἐκυβέρνησαν τὴν Περσίαν· πλατείας ἄλλας, ἐνθα περιέμενον ὁ λαὸς ἀνακράζων: πότε θὰ ἴδωμεν ἐδῶ τὸν κύριον, τὸν ὅποιον ἀγαπῶμεν; Ἐθαύμασε τὰς μεγαλοπρεπεῖς γεφύρας, ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὑψουμένας, τὰς περιφανεῖς κ' εὐρυχώρους προκυμίας, τὰ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἐκτιμώμεν' ἀνάκτορα, οἰκίαν ὑπερμεγέθη, ἐνθα χιλιάδες γερόντων πληρωμένων στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, κηλόγουν καθ' ἐκάστην τὸν Θεὸν τῶν ὀπλων. Εἰσῆλθε τέλος εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας, ἥτις

περιέμενον αὐτὸν εἰς τὸ γεῦμα μετὰ συντροφίας τιμίων ἀνθρώπων. Ἡ οἰκία ἦτο καθαρὰ καὶ κεκοσμημένη, τὸ συμπόσιον ἦτο τερπνόν, ἡ κυρία νέα, ὠραία, πνευματώδης, ὑποχρεωτική, ἡ συντροφία ἐαυτῆς ἀξία· καὶ ὁ Βαβούκ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν εἰς ἐκάστην στιγμὴν: Τὸ πνεῦμα Ἰτυριέλ ἐμπαίζει τὸν κόσμον, θέλων νὰ καταστρέψῃ τόσον θελακτικῶς ὅσον.

Ε΄.

Τὰ ἦθη.

Ἐν τούτοις παρετήρησεν ὅτι ἡ κυρία, ἥτις ἤρξατο μετὰ στοργῆς ζητοῦσα εἰδήσεις παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὠμίλει μετὰ πλείονος στοργῆς εἰς τὸ τέλος τοῦ συμποσίου, πρὸς νέον μάγον. Εἶδε δικαστὴν, ὅστις ἐνώπιον τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἠσπάζετο μετὰ σφοδρότητος χάραν τινά, καὶ ἡ χάρ' αὐτῆς ἦτο τόσον συγκαταβατική, ὥστε εἶχε τὴν μίαν χεῖρα διερχομένην ἀνωθεν τοῦ λαιμοῦ τοῦ δικαστοῦ, ἐν ᾧ ἔτεινε τὴν ἄλλην πρὸς νέον πολίτην ὠριστάτον καὶ κομψότατον. Ἡ γυνὴ τοῦ δικαστοῦ ἠγέρθη πρώτη τῆς τραπέζης, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τὸν διευθυντὴν αὐτῆς, ὅστις εἶχε φθάσει πολὺ ἀργά, καὶ τὸν ὅποιον περιέμενον εἰς τὸ γεῦμα· καὶ ὁ διευθυντής, ἄνθρωπος στομιύλος, ὠμίλησεν αὐτῇ μετὰ τρυφῆς σφοδρῆς καὶ κατανύξεως, ὥστε ἡ κυρία εἶχεν, ὅταν ἐπανῆλθε, τοὺς ὀφθαλμοὺς καθύγρους, τὰς παρειὰς φλογώδεις, τὸ βῆμα σκοντάπτον καὶ τὴν φωνὴν τρέμουσαν.

Τότε ὁ Βαβούκ ἤρξατο φρονοῦμενος μὴ τὸ πνεῦμα Ἰτυριέλ εἶχε δικαίον. Τὸ προτέρημα ὕπερ εἶχε τοῦ νὰ ἐφελκύνῃ τὴν πεποιθήσιν, ἴσχυεν ὥστε νὰ θέσῃ αὐτὸν τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς τ' ἀπόρητα τῆς κυρίας: τῷ ἐνεπιστεύθη τὴν πρὸς τὸν νέον μάγον κλίσιν αὐτῆς, ἐβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτ' εἰς πάσας τὰς οἰκίας τῆς Περσέπολεως ἤθελεν εὑρεῖ τὰ ὅμοια τῶν ὄσων εἶδεν εἰς τὴν ἑαυτῆς. Ὁ Βαβούκ συνεπέρανεν ὅτι τοιαύτη κοινωνία

δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑφίσταται· ἀφ' οὗ ἡ ζήλοτυπία, ἡ διγρόνοια, ἡ ἐκδικησις, ὄφειλον νὰ καστρέψωσιν ἀπάσας τὰς οἰκίας· ἐν ᾧ τὰ δάκρυα καὶ τὸ αἷμα βέοντα, θὰ ἐχρωμάτιζον ὅλας τὰς ἡμέρας· καὶ ὅτι βεβαίως οἱ σύζυγοι ἤθελον φονεῦσαι τοὺς ἐραστάς τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἢ ἤθελον φονεῦθ' ὑπ' αὐτῶν· καὶ τέλος ὅτι τὸ Ἰτυριέλ ἤθελε πράξει καλῶς νὰ καταστρέψῃ διὰ μιᾶς πόλιν ἐγκαταλειμένην εἰς συνεχεῖς ἀκαλασίας.

ΣΤ'.

Ἡ δωροληψία.

Ἦτο βεβουλισμένος εἰς τὰς ὀλεθρίας ταῦτας ἰδέας, ὅτ' ἐνεφανίσθ' εἰς τὴν θύραν ἄνθρωπος σοβαρὸς, φέρων μελανὸν μανδύαν, κ' ἐζήτησε ταπεινῶς νὰ ὀμιλήσῃ πρὸς τὸν νέον δικαστὴν· οὗτος δὲ, χωρὶς νὰ ἐγερθῆ, χωρὶς αὐτὸν νὰ παρατηρήσῃ, τῷ ἔδωκεν ὑπερηφάνως καὶ μετὰ τρόπου βεβωλόδους ἐγγράφα τινα καὶ ἀπέπεμψεν αὐτόν. Ὁ Βαβούκ ἐρώτησε τίς ἦτον ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἡ οἰκοδέσποινα τῷ εἶπε σιγῆλως: Οὗτος εἶναι εἰς τῶν ἀρίστων δικηγόρων τῆς πόλεως· πρὸ πενήτηντα ἐτῶν, σπουδάζει ταῦς νόμους. Ὁ κύριος, ὅστις εἶναι εἰκοσιπέντε ἐτῶν, καὶ ὅστις εἶναι σατραπῆς τοῦ νόμου, πρὸ δύο ἡμερῶν ἔδωκεν αὐτῷ νὰ τῷ κάμῃ μίαν περίληψιν δίκης ἣν ὄφειλε νὰ δικάσῃ αὐριον καὶ ἣν δὲν ἐζήτησεν εἰσέτι. Ὁ ἄφρων οὗτος νέος πράττει σοφῶς, εἶπεν ὁ Βαβούκ, ζητῶν συμβουλὴν παρὰ γέροντος· ἀλλὰ διατὶ ὁ γέρον οὗτος νὰ μὴ ἦναι δικαστής; Ἀστεῖζεσαι, τῷ εἶπε, οὐδέποτε οἱ γηράσαντες εἰς τὰς φιλοπόνους καὶ ὑποδεστέρας ἐργασίας, φθάνουσιν εἰς μεγάλα ἀξιώματα. Ὁ νέος οὗτος ἔχει μεγάλην θέσιν, διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶναι πλούσιος, κ' ἐδῶ τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν ἀγοράζεται ὡς κτήμα. Ὡ ἦθη! ὦ δυστυχῆς πόλις! ἀνέκραζεν ὁ Βαβούκ· ἰδοὺ ὁ κολοφὸν τῆς ἀταξίας· ἀναμφιβόλως ἐκεῖνοι, οἵτινες τοιουτοτρόπως ἠγόρασαν τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζειν, πωλοῦσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν:

οὐδὲν βλέπω ἐνταῦθ' ἄλλο, ἢ ἀβύσσους ἀδικίας.

Ἐν ᾧ οὗτω προεδήλου τὴν λύπην αὐτοῦ κ' ἐκπλήξιν, νέος πολεμιστῆς, ὅστις κατὰ τὴν ἰδίαν ταύτην ἡμέραν ἦλθεν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, εἶπεν αὐτῷ: Διατὶ δὲν θέλετε ν' ἀγοράζωσι τὰς δικαστικὰς θέσεις; ἐγὼ αὐτὸς ἠγόρασα τὸ δικαίωμα τοῦ περιφρονεῖν τὸν θάνατον, ἐπὶ κεφαλῆς δύο χιλιάδων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους διοικῶ. ἔδαπάνησα δι' αὐτὸ τεσσαράκοντα χιλιάδας χρυσοῦς· ἀρκεινὸς τὸ ἔτος τοῦτο, διὰ νὰ κοίτωμαι κατὰ γῆς τριάκοντα νύκτας κατὰ συνέθειαν, φέρων ἐρυθρὸν ἐνδυμα, καὶ ἵνα δεχθῶ δύο καλὰ κτυπήματα βελῶν, τὰ ὅποια εἰσέτι αἰσθάνομαι. Ἐὰν καταστρέφωμαι ὑπερῶν τὸν Πέρσην αὐτοκράτορα, τὸν ὅποιον οὐδέποτε εἶδον, ὁ κύριος σατραπῆς τῶν νομικῶν δύναται κάλλιστα νὰ πληρώσῃ τι διὰ νὰ ἔχη τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς διαδίκους. Ὁ Βαβούκ ἐξοργισθεὶς, δὲν ἠδυνήθη νὰ κωλυθῆ τοῦ καταδικάσαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, χάραν, ἐνθα ἔθεταν εἰς πληστηρικισμόν τ' ἀξιώματα τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου· συνεπέρανεν ταχέως ὅτι ὄφειλε νὰ ἀγνοῆ τὸν πόλεμον καὶ τοὺς νόμους· καὶ ὅτι καὶ ἂν αὐτὸ τὸ Ἰτυριέλ δὲν καταστρέψῃ τοὺς λαοὺς τούτους, ἤθελον μόνον ἀπολεσθῆ, ἕνεκα τῆς βδελυρᾶς αὐτῶν κυβερνήσεως.

Ἡ κακὴ αὐτοῦ ἰδέα ἐπηυζήθη ἔτι μάλλον ἐκ τῆς ἀφίξεως μεγαλοσώμου ἀνδρῶς, ὅστις, ἀφοῦ ἐχαιρέτησεν οἰκειότατα ὅλους τοὺς συνδαιτυμόνας, ἀπηυθύνθη πρὸς τὸν νέον ἀξιοματικόν, καὶ τῷ εἶπε: Δὲν δύναμαι νὰ σὰς δώσω πλέον τῶν πενήτηντα χιλιάδων ἀρεικῶν· διότι τῇ ἀληθείᾳ τὰ τελωνεῖα τῆς αὐτοκρατορίας μοι ἔδωκεν πρόσδοτον τὸ ἔτος τοῦτο μόνον τριακοσίας χιλιάδας. Ὁ Βαβούκ ἐπληροφόρηθη τίς ἦτον ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις παρεπονεῖτο διότι ἐκέρδιζεν τόσον ὀλίγα· ἔμαθεν ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὴν Περσέπολιν τεσσαράκοντα βασιλεῖς τοῦ ὄχλου, οἵτινες ἐμίσθουν τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς καὶ ἀπέδιδαν πρᾶγμα τι εἰς τὸν μονάρχην.

Ζ΄.

Οι ρήτορες

Μετὰ τὸ γεῦμα μετέβη εἰς ἓνα τῶν ἐπιφανεστάτων ναῶν τῆς πόλεως· ἐκάθισεν ἐν τῷ μέσῳ ὀμίλου γυναικῶν καὶ γυναικῶν αἵτινες ἤλθον ἐκεῖ ἵνα διέλθωσι τὴν ὥραν. Μάγος ἐνεφανίσθη ἐφ' ὑψηλῆς μηχανῆς, ὅστις ἐφ' ἱκανὴν ὥραν ὠμίλησε περὶ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ὁ μάγος διήρπασεν εἰς πολλὰ μέρη, τοῦθ' ὅπερ δὲν εἶχεν ἀνάγκην διαρέσεως· ἀπέδειξε μεθοδικῶς πᾶν ὅ,τι ἦτο σαφές· ἐδίδαξε πᾶν ὅ,τι ἦτο γνωστόν. Συνεικινήθη ψυχρῶς καὶ ἐξῆλθε κἀκείδρος καὶ πνευστιῶν. Πάντες τοῦ ὀμίλου ἐξηγήθησαν, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι εὐρέθησαν εἰς διδαχὴν. Ὁ Βαβυλὼν εἶπεν: Ἴδού ἄνθρωπος, ὅστις ἐπραξεν ὅ,τι ἠδυνήθη, ἵνα ἐπιφέρῃ ἀηδῖαν εἰς διακοσίους ἢ τριακοσίους συμπολίτας αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο καλός· τοῦτο δὲν εἶναι ἀφορμὴ, ὥστε νὰ καταστραφῇ ἡ Περσέπολις.

Ἐξερχόμενον τοῦ ὀμίλου τούτου ἔφρανον αὐτὸν νὰ ἴδῃ ἑορτὴν δημοσίαν, τελομένην καθ' ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους· ἐτελεῖτο δ' ἐπὶ ναυῷ μητροπόλεως, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ἔβλεπέ τις ἀνάκτορον. Αἱ ὠραιότεραι γυναῖκες τῆς Περσέπολεως, οἱ ἐπιφανέστεροι σατράπαι παρατεταγμένοι ἐν τάξει, ἀπετέλουν θέαμα τόσον ὠραῖον, ὥστε ὁ Βαβυλὼν ἐνόμισε τὸ πρῶτον ὅτι αὐτὸ ἦτον ἡ ἑορτὴ ὅλη. Δύο ἢ τρία πρόσωπα ἄτινα ἐφάνοντο ὡς βασιλεῖς καὶ βασίλισσαι, ἐνεφανίσθησαν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ προαυλίου τοῦ ἀνακτόρου τούτου· ἡ γλῶσσαι αὐτῶν ἦτον πολὺ διάφορος τῆς τοῦ λαοῦ· ἦτο ἕμμετρος, ἀρμονικὴ καὶ ὑψηλὴ. Οὐδεὶς ἐκοιμήθη. Ἦκουον ἐν βαθείᾳ σιωπῇ, ἣτις δὲν διεκόπτετο, εἰμὴ διὰ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς εὐκισθησίας καὶ τοῦ κοινου θουμασμοῦ. Τὸ καθῆκον τῶν βασιλέων, ὁ ἔρωσ τῆς ἀρετῆς, οἱ κίνδυνοι τῶν παθῶν ἐδηλοῦντο διὰ χαρακτηριστικῶν τῶν ζώων καὶ τῶν σὺν συγκινητικῶν, ὥστε ὁ Βαβυλὼν ἐδάκρυε. Δὲν ἀμφέβηκεν ὅτι οἱ ἥρωες οὗτοι καὶ αἱ

ἡρώιδες αὗται, οἱ βασιλεῖς οὗτοι καὶ αἱ βασίλισσαι αὗται, τοὺς ὁποίους πρὸ μικροῦ ἤκουσεν, ἦσαν οἱ κήρυκες τῆς αὐτοκρατορίας. Ἐσκέφθη μάλιστα νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸ τὸ Ἰτυριέλ, ὅπως ἔλθῃ ν' ἀκούσῃ αὐτοῦ, βέβαιος ὢν, ὅτι ἤθελε συνδιαλαγῆ τοῦτο ἐκ τοῦ τοιοῦτου θεάματος, μετὰ τῆς πόλεως.

Ἄφ' οὗ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἐτελεῖτο, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὴν πρωτίστην βασίλισσαν, ἣτις εἶχεν ἀπαγγεῖλει ἐντὸς τοῦ ὠραίου ἐκείνου ἀνακτόρου, λόγον τόσῳ εὐγενῆ καὶ καθαρὸν· κατῳρίωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐτῆς μεγαλειότητα· ἔφερον αὐτὸν διὰ μικρῆς κλίμακος εἰς τὴν δεύτερον πάτωμα εἰς θάλαμον κακῶς διασκευασμένον, ἐνθα εὗρε γυναῖκα κακοενδεδυμένην, ἣτις τῷ εἶπε μετ' εὐγενούς καὶ παθητικοῦ τρόπου· τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο δὲν μοι δίδει τὰ πρὸς τὸ ζῆν' ἀνάλαβον τέκνον μεθ' ἐνός τῶν πριγκίπων, τοὺς ὁποίους ἴδατε· θὰ γεννήσω ἐντὸς ὀλίγου· δὲν ἔχω χρήματα, καὶ ἄνευ χρημάτων οὐδεμία τίττει· ὁ Βαβυλὼν τῇ ἔδωκεν ἑκατὸν χρυσοὺς δαρεικοὺς λέγων: Ἐὰν αὐτὸ μόνον τὸ κακὸν ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν πόλιν, τὸ Ἰτυριέλ εἶχεν ἄδικον νὰ δυσχεραίνῃ ἐπὶ τοσοῦτον.

Η΄.

Τὸ ἐμπόριον.

Ἐκεῖθεν μετέβη νὰ διανύσῃ τὴν ἐσπέραν αὐτοῦ εἰς ἐμπόρους μεγαλοπρεπῶν ἀνοφελῶν πραγμάτων. Ἄνθρωπος δ' εὐφυῆς, μεθ' οὗ συνωκείωθη, ὠδήγησεν αὐτὸν· ἠγόρασε πᾶν ὅ,τι τῷ ἤρεσκε καὶ τῷ ἐπώλησεν ταῦτα πολλὴν πλειότερον τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Ὁ φίλος αὐτοῦ ἐπιστρέψας πρὸς αὐτὸν, τῷ κατέδειξεν πόσον ἠπάτων αὐτὸν. Ὁ Βαβυλὼν ἐσημείωσεν ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου αὐτοῦ τ' ὄνομα τοῦ ἐμπόρου, ἵνα καταστήσῃ αὐτὸν εὐδιάγνωστον εἰς τὸ Ἰτυριέλ, τὴν ἡμέραν τῆς τιμωρίας τῆς πόλεως. Ἐν ᾧ δ' ἔγραψεν, ἔκρουσε τις τὴν θύραν αὐτοῦ· ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐμπόρος, ὅστις ἦλθε νὰ τῷ ἐπαναφέρῃ τὸ βαλάντιον αὐ-

τοῦ, τ' ὁποῖον ὁ Βαβυλὼν εἶχεν ἀφήσει ἐξ ἀπροσεξίας ἐπὶ τοῦ γραφείου αὐτοῦ. Πῶς εἶναι δυνατὸν, ἀνέκραξεν ὁ Βαβυλὼν, νὰ φαίνεσαι τόσον πιστὸς καὶ μεγαλόδωρος, ἀφ' οὗ δὲν ἤσχυνεσο νὰ μοι πωλήσῃς πράγματα μικρᾶς τέχνης, τετρακίς πλειότερον τῆς ἀξίας αὐτῶν; Οὐδεὶς ὑπάρχει ἐδῶ ἐμπόρος ὀλίγον γνωστὸς εἰς τὴν πόλιν, τῷ ἀπικρίθη ὁ ἐμπόρος, μὴ ἐργόμενος νὰ σὰς ἐπαναφέρῃ τὸ βαλάντιόν σας· ἀλλὰ σὰς ἠπάτησαν εἰπόντες ὅτι σὰς ἐπώλησα, ὅ,τι ἐλάβετε, τετρακίς πλειότερον τῆς ἀξίας του, ἐγὼ σὰς τὸ ἐπώλησα δεκάκις περισσότερον· καὶ τοῦτο εἶναι τόσον ἀληθές, ὥστε ἐὰν μετὰ ἓνα μῆνα θελήσῃτε νὰ τὸ μεταπωλήσῃτε, δὲν θὰ λάβητε δι' αὐτὸ οὐδὲ τὸ δέκατον. Ἄλλ' οὐδὲν εἶναι δικαιότερον ἢ φαντασία τῶν ἀνθρώπων θέτει τιμὴν εἰς τοιαῦτα μικρὰ πράγματα· ἡ φαντασία αὕτη συντηρεῖ ἐν τῷ βίῳ ἑκατὸν ἐργάτας, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομαι· αὕτη μοι δίδει ὠραῖαν οἰκίαν, εὐρεῖαν ἄμαξαν, ἵππους· αὕτη ἐξεγείρει τὴν βιομηχανίαν, διατηρεῖ τὴν φιλοκαλλίαν, τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν ἀφρονίαν.

Πολλὸ εἰς τὰ γειτονικά ἔθνη τὰ αὐτὰ μικροτεχνήματα πλέον ἀκριβὰ ἢ εἰς σὰς, καὶ ἐκ τούτου εἰμι ὠφέλιμος εἰς τὸ κράτος. Ὁ Βαβυλὼν, ἀφ' οὗ ἐσκέφθη ὀλίγον, διεγράψεν αὐτὸν τοῦ σημειωματαρίου αὐτοῦ.

Θ΄.

Οἱ λογομάχοι.

Ὁ Βαβυλὼν λίαν ἀβέβαιος δι' ὅσα ὠφέλιμα νὰ σκεπθῆ περὶ τῆς Περσέπολεως, ἀπεφάσισε νὰ ἴδῃ τοὺς μάγους καὶ τοὺς πεπαιδευμένους· ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐπισύδαζον τὴν σοφίαν, οἱ δὲ τὴν ἰσοκείαν· ἐνόμισε δὲ ὅτι οὗτοι ἤθελον εὐρεῖν χάριν ὑπὲρ τοῦ ἐπιλοίπου λαοῦ. Εὐθύς τὴν πρῶταν τῆς ἐπιούσης ἐπορεύθη εἰς σχολεῖον μάγων. Ὁ ἀρχιμανδρίτης τῷ εἶπεν ὅτι εἶχεν ἑκατὸν χιλιάδας σκουδῶν εἰσόδημα, ἵνα εὐχρηθῇ εἰς τὸν Θεὸν τὴν πενίαν, καὶ ὅτι εἶχεν ἰσχὺν

ἀρκούντως σπουδαίαν, ἕνεκα τῆς περὶ πενίας εὐχῆς αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα ἀφῆκε τὸν Βαβυλὼν εἰς τὰς χεῖρας μικροῦ κληρικοῦ, ὅστις τῷ ἀπένευσε τὰς προσηκούσας τιμὰς.

Ἐν ᾧ ὁ κληρικός οὗτος τῷ ἐδείκνυε τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς οἰκίας ταύτης τῆς μετανοίας, φήμη διεδόθη ὅτι ἦλθε πρὸς ἐπανόρθωσιν ἀπασῶν τούτων τῶν οἰκιῶν. Παρευθὺς ἔλαβεν ὑπομνήματα περὶ ἐκάστης τούτων· καὶ τὰ ὑπομνήματα ἔλεγον πάντα κατ' οὐσίαν: «Φύλαξον ἡμᾶς καὶ κατὰστρεψον πάντας τοὺς ἄλλους.» Ἀκούων τις τὰς ἀπολογίας αὐτῶν, ἐβεβαιοῦτο ὅτι πάσαι αὗται αἱ ἐταιρίαι ἦσαν ἀναγκαῖαι· ἀκούων τις τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν κατηγορίας, ἐπίθετο· ὅτι πάσαι ἄξια ἦσαν καταστροφῆς· ἐθαύμαζε πῶς δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὐδεὶς τούτων, ὅστις, πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς οἰκουμένης, δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ τὸ κράτος. Ἐπειτα ἐνεφανίσθη ἀνθρωπίσκος τις ἡμιμάγος, καὶ τῷ εἶπε: Βλέπω καλῶς ὅτι τὸ ἔργον μέλλει νὰ ἐκτελεσθῇ, διότι ὁ Ζερδουστ ἐπανῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς· αἱ μικρὰ κόραι προσητεύουσιν, ἀφίνουσαι ἑαυτὰς νὰ κτυπῶνται διὰ πυράγγων ἐμπροσθίως, καὶ νὰ μαστιγόνωνται ὀπισθίως. Ὅθεν σὰς ζητῶμεν τὴν προστασίαν σας κατὰ τοῦ μεγάλου Λαμᾶ. Πῶς! εἶπεν ὁ Βαβυλὼν, κατὰ τοῦ ἱεράρχου ἐκείνου βασιλέως, ὅστις ἐδρεύει εἰς Θιβέτ;—Κατ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.—Τὸν καταπολεμεῖτε λοιπὸν καὶ στρατολογεῖτε κατ' αὐτοῦ;—Ὅχι· ἀλλὰ λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος· καὶ ἡμεῖς οὐδὲν πιστεύομεν· γράφομεν κατ' αὐτοῦ βιβλιάρια, τὰ ὅποια ποσῶς δὲν ἀναγινώσκει: μόλις ἤκουσε νὰ ὀμιλῶσι περὶ ὑμῶν· μᾶς κατεδίκασεν, ὡς ἰδιοκτῆτης διατάσσει νὰ καμπολογῶσι τὰ δένδρα τῶν κήπων του. Ὁ Βαβυλὼν ἔφριξε διὰ τὴν παραφροσύνην τῶν ἀνδρῶν τούτων, οἵτινες ἀπηγγέλλοντο σοφίαν, διὰ τὰς βραδουργίας ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἀφανθῆ τὸν κόσμον, διὰ τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν ἀλαζονικὴν ἀπληστίαν ἐκείνων, οἵτινες ἐδίδασκον τὴν ταπεινῶσιν καὶ τὴν ἀφέλειαν· ἐσκέφθη ὅτι τὸ Ἰτυριέλ

εἶχεν εὐλογώσαντες ἀφορμὰς, ὅπως καταστρέψῃ πάντας ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους.

Γ.

Οἱ ζωῆλοι.

Ἀποχωρήσας παρ' ἐκυτῶ, ἐπεμψεν ἵνα εὕρῃ νέα βιβλία πρὸς ἀνακούφισιν τῆς θλίψεως αὐτοῦ, καὶ προσεκάλεσε πεπαιδευμένους τινὰς εἰς τὸ γεῦμα, ἵνα συνυφρανθῆ. Ἦλθον διπλάσιοι τῶν προσκεκλημένων, ὡς τὰς σφῆκας προσκαλεῖ τὸ μέλι. Οἱ παράσιτοι οὗτοι ἐπροθυμοποιούντο νὰ τρώγωσι καὶ νὰ ὀμιλήσωσιν ἐπ' ἡμέραν δύο εἶδη προσώπων, τοὺς νεκροὺς καὶ ἐκυτοὺς, καὶ οὐδέποτε τοὺς συγχρόνους αὐτῶν, παρεκτός τοῦ οἰκοδεσπότου. Ἐάν τις τούτων ἔλεγεν ἀστείότητά τινα, οἱ ἄλλοι ἐταπεινούν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔδακνον τὰ χεῖλα ἐκ θλίψεως, διότι οὗτοι δὲν εἶπον αὐτήν. Εἶχον ὀλιγωτέραν ὑπόκρισιν τῶν μάγων, ἐπειδὴ δὲν εἶχον τόσον μεγάλ' ἀντικείμενα φιλοδοξίας. Ἐκαστος δὲ τούτων ἐπεδίωκε θέσιν ὑπερέτου καὶ φήμην μεγάλου ἀνδρός· ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους προσβλητικὸς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζον ὡς εὐφυῆς· ἔλαβον γινῶσιν τινὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Βαβυλῆ. Εἰς τούτων σιγηλῶς παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ καταστρέψῃ συγγραφέα, ὅστις δὲν εἶχεν ἀρκούντως ἐπαινήσει αὐτὸν πρὸ πενταετίας· ἕτερος παρεκάλεσεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀπώλειαν συμπολίτου, οὐδέποτε γελάσαντος εἰς τὰς κωμωδίας αὐτοῦ· καὶ τρίτος ἐξήτῃσατο τὴν κατάργησιν τῆς ἀκαδημίας, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθη ποτὲ νὰ κατορθώσῃ νὰ γείνη ἐν αὐτῇ δεκτός. Μετὰ τὸ συμπόσιον, ἕκαστος αὐτῶν ἀπῆλθε μόνος, ἐπειδὴ εἰς ὅλον τὸν ὄμιλον τοῦτον, οὐδὲ κἀν δύο ὑπῆρχον, οἵτινες νὰ δύνανται ν' ἀνέχωνται ἀλλήλους, οὔτε κἀν νὰ ὀμιλῶσιν ἀλλήλοισι, ἢ εἰς τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων, οἵτινες προσεκάλεσαν αὐτοὺς εἰς τὴν εαυτῶν τράπεζαν. Ὁ Βαβυλῆς ἔκρινεν ὅτι δὲν ἦτο μέγα κακόν, ἐάν τὸ σκυλολόγιον τοῦτο καταστρέφετο εἰς τὴν γενικὴν καταστροφὴν. (ἔπεται τὸ τέλος.)

Ἡ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΑΜΟΙΒΟΜΕΝΗ

Ο ΙΟΥΛΙΟΣ.

Ὁ Ἰούλιος ἦτον υἱὸς δυστυχοῦς λαμπουργοῦ, ὅστις ἀποθανὼν ἐγκατέλιπεν αὐτὸν εἰς βαρυτάτην ἐνδειαν. Ἀνθρωπὸς τις ὀνόματι Δουλάκ λαθῶν οἶκτον διὰ τὸ δυστυχὲς ὄφρανον, τῷ παρεχώρησε σύνταξιν τινα ὅπως ἐκμάθῃ τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς του.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἰούλιος ἔγινε δεκαεξαετής, ὁ Κ. Δουλάκ τὸν προσεκάλεσε· καὶ ἐγγειρίζων αὐτῷ βελάντιον τῷ λέγει: «Ἰούλιε μέχρι τούδε καλῶς καθωδηγήθης· πάντες οἱ περὶ σοῦ λαλήσαντές με σὲ ἐπῆνεσαν. Ἴδου λάβε τὸ μικρὸν τοῦτο ποσὸν ὑπερ σοὶ προσφέρω ὅπως περιέλθῃς τὴν Γαλλίαν. Πρέπει νὰ ταξιδεύσῃς διὰ νὰ τελειοποιηθῇς εἰς τὴν τέχνην σου. Χαῖρε! ἐπᾶνελθε τίμιος, ἐάν ἐπιθυμῆς νὰ εὐτυχήσῃς ποτέ· καθότι δὲν ὑπάρχει εὐτυχία εἰμὴ διὰ τοὺς τίμιους.»

Ὁ Ἰούλιος ἔκλαυσε πικρῶς ἐγκαταλείπων τὸν εὐεργέτην τοῦ ἀκολούθως ἐταξίδευσεν διὰ πέντε ἔτη, ἐργαζόμενος πάντοτε ἀνεκδύτως, καὶ πανταχοῦ καλῶς φερόμενος· μετὰ ταῦτα ἠθέλησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ γενέθλιον αὐτοῦ χωρίον· ἀνυπομῶναι νὰ ἐπανίδῃ τὰ μέρη ἐνθα διῆλθε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν· ἀνυπομῶναι ἰδίως νὰ ἐπανίδῃ τὸν εὐεργέτην του.

Πλὴν ὅποια ὑπῆρξεν ἡ θλίψις του ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον του! ἔμαθεν ὅτι ὁ Κ. Δουλάκ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχε αἰφνιδίως ἀποθάνει.

Ὁ Ἰούλιος κατεβλήθη ὑπὸ ὑπερβολικῆς θλίψεως. Δι' ἀρκετὰς ἡμέρας τὰ δάκρυά του ἔρρευσαν. Ἀκολούθως ἤρχισε τὸ ἔργον του. Οὐδὲν ἐκέκτητο, πλὴν ἀπεκατέστη ἔμπειρος τοῦ ἐπιτηδεύματός του, καὶ ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ τῷ προμηθεύσωσιν ἐργασίαν. Ἐθισμένος εἰς τὴν οἰκονομίαν, κατόκησεν εἰς μικρὸν τι

κατώγειον, προσδοκῶν διὰ τοῦ ἔργου τοῦ καλλιτέραν κατοικίαν.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ἔμαθεν ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ Κ. Δουλάκ, ἔφθασαν καὶ ἐπόλουν ἅπαντα τὰ ἐπιπλά αὐτοῦ. Ὁ Ἰούλιος ἔσπευσε εἰς τὴν πόλιν ταύτην, οὐχὶ περιεργεῖα κινούμενος, ἀλλ' ὅπως ἐπανίδῃ τὸ μέρος ὅπου ὁ εὐεργέτης του εἶχε κατοικήσει. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἢ καρδίαν του κατεβλήθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του κατεβράχυσαν ὑπὸ δακρύων.

Μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν θλίψιν του ἀνεμίχθη καὶ ἡ ἀγανάκτησις, ὅτε εἶδεν ὅτι ὁ ἀνεψιὸς καὶ ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Κ. Δουλάκ ἐπόλουν ἅπαντα τὰ ἐπιπλά θεῖου, ὅστις ἔφρανε δι' αὐτοὺς τόσον ἀγαθός. «Ἄχ! ἔλεγεν, ἐάν ἦμην εἰς τὴν θέσιν των, θὰ διεφύλαττον ἐκ σεβασμοῦ πάντα ταῦτα πρὸς ἀνάμνησιν του.

Ἀπήρηστο ἤδη, ὅτε ἤκουσε νὰ φωνάζωσι. «Διὰ τρία φράγκα ἡ εἰκὼν!» ὅποια δὲν ὑπῆρξεν ἡ ὀργή του! ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ εὐεργέτου του!

Εἰς τὸ θέαμα τοῦτο ἡ καρδίαν του κατεταράχθη. «Ἄχ! οἱ ἀγνώμονες, ἀνεφώνησε, πωλοῦσι τὴν εἰκὼνα τοῦ θεοῦ των!... Λοιπὸν σπεύδω ἐγὼ, νὰ τὴν ἀγοράσω, ἡ εἰκὼν ἀνδρός ὅστις τοσαύτας μοι προσέφερε εὐεργεσίας δὲν θὰ περιέλθῃ εἰς ξένας χεῖρας.»

Ὁ Ἰούλιος δὲν ἐκέκτητο εἰμὴ πέντε φράγκα· τὰ προσέφερε καὶ ἡ εἰκὼν τῷ ἐδόθη.

Τὴν ἤρπασεν ἐνθουσιωδῶς. — Κατήσπάζετο ἀδιαλείπτως τὸ στόμα ἐκείνο, ὅπερ πολλὰκις μετ' ἀγαθότητος τῷ ἐμειδίασε, καὶ τὰς χεῖρας αἵτινες πολλὰκις ἠνεψώθησαν εἰς ἀντίληψιν του.

Ἐσπερε τὴν εἰκὼνα, ὅπως τὴν κερμάσῃ εἰς τὸ μικρὸν αὐτοῦ ὑπόγειον. Πλὴν, κομίζων αὐτὴν ἐξεπλάγη διὰ τὸ μέγα αὐτῆς βάρος, ἐδοκίμασε νὰ τὴν ἐπιθέσῃ εἰς τὸν τοῖχον ἀλλ' ὁ ἥλος θραύεται καὶ ἡ εἰκὼν πίπτει. Ὁ Ἰούλιος ἀνέλαβε αὐτὴν μετὰ προσοχῆς· ἦτον ὀλίγον συντετριμμένη ἀπὸ τὸ ἐπίσθεν μέρος, καὶ κύλινδρος τις ἐξήρξατο ἐκ τοῦ ὑφάσματος τοῦ πυθμένος. Ὁ Ἰούλιος λαμβάνει τὸν κύλινδρον, ἀνοίγει αὐτὸν, ὅποια δὲ (ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του! εὗρεν ἐν αὐτῷ πεντήκοντα εἰκοσάφραγκα. Ὑπῆρχον μετὰ τῶν δύο ὑφασμάτων τέσσαρες ἕτεροι ὅμοιοι κύλινδροι· τὸ ὅλον ἀπετέλουν ποσὸν ἐκ δικοσίων πεντήκοντα εἰκοσάφραγκων.

«Θεέ μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰούλιος ἀνασκιρτῶν ἐκ χαρᾶς περὶ τὸν θησαυρὸν του, ἰδοὺ ἐγὼ λοιπὸν πλούσιος!» Ἐντοσοῦτω ἰδέα τις ἐπελθούσα τὸν ἠνώγει. «Τὰ χρήματα ταῦτα, ἔλεγεν, καθ' ἐαυτὸν, μοὶ ἀνήκουσι δικαίως· μοὶ ἐπόλησαν τὴν εἰκὼνα ταύτην, εἶναι ἀληθές· ἀλλὰ θὰ τὴν ἐδίδον διὰ πέντε φράγκα ἐάν ἐγνώριζον ὅτι ἐμπεριείχεν ἕνα τοιοῦτον θησαυρὸν; Οὐχί, τὰ χρήματα ταῦτα δὲν μοὶ ἀνήκουσι, πρέπει νὰ τὰ ἐπαναφέρω εἰς τοὺς κληρονόμους.»

Ταῦτα συλλογιζόμενος, παρετήρησε κατὰ γῆς μικρὸν γραμματίον, ὅπερ εἶχε πέσει μετὰ τῶν κυλίνδρων. Τὸ ἔλαβε, καὶ τὸ ἔνοιξε. Εἶχε δὲ ὡς ἀκολούθως:

«Φοβοῦμαι πολὺ μὴ οἱ κληρονόμοι μου φανῶσιν ἀγνώμονες.... ἐάν λάβωσι τὴν ἀνάδεικτον καὶ πωλήσωσι τὴν εἰκὼνα μου, θ' ἀγορασθῇ βεβαίως παρὰ τινος ὑπ' ἐμοῦ εὐεργετηθέντος. Τὸ ποσὸν ὅπερ ἡ εἰκὼν ἐμπεριείχει εἶνε ἰδικόν του. Τεῦ τὸ παραχωρῶ.»
«Δουλάκ».

Ὁ Ἰούλιος κατεγάρη. Ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο μετ' ἡσυχον συνείδησιν καὶ τὸ ἐκράτησε. — Ἡ εἰδήσις αὕτη διεδόθη εἰς ὅλην τὴν χώραν. Οἱ κληρονόμοι ἐκίνησαν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Ἰουλίου, πλὴν τὸ γραμματίον τοῦ εὐεργέτου τὸν ἐδικαίωσε καὶ ἐκέρδισε τὴν δίκην. — Ὁ ἀνεψιὸς καὶ ἀνεψιὰ κατεδικασθέντες εἰς τὰς δαπάνας καὶ τὰ δικαστικὰ τέλη περιεφρονούντο καὶ ὑφ' ὅλων διὰ τὴν πλεονεξίαν καὶ ἀγνωμοσύνην των.

Ὁ Ἰούλιος ἐκρέμασε εἰς τὸ δωμάτιόν του τὴν εἰκὼνα τοῦ εὐεργέτου του, θαυμάζων ἀδιαλείπτως τοὺς χαρακτῆρας του καὶ εὐλογῶν τὴν μνήμην του. (ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

M. K.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

—
ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ

ΤΗΘ

Α. Ι. ΠΑΡΗΣΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

(συνέχεια ἴδε φυλλάδιον ΙΘ.)

131.

Ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τὴ σοφία τῆς
(Σκωπτικῶς ἐπὶ τῶν συμβουλευ-
όντων.)

132.

Ἡ ἄλωπού τί θέλει ἔς τὸ παζάρι;

133.

Ἡ βελόνη ὅσῃ λαφρά ναι ἔς τὸ
πάτο πάει.

134.

Ἡ γλύκα φέρει πίκρα.

135.

Ἡ γληγωροῦσα κλώστρια δὲ
ἔστερεῖται ποτὲ ποκάμισο.

136.

Ἡ δουλειὰ ντροπὴ δὲν ἔχει.

137.

Ἡ γυναῖκα παπᾶς δὲ γίνεται.

138.

Ἡ κατάρρα γυρίζ ἔς τὸ νοικοκύρ'.

139.

Ἡ καμήλα δὲ βλέπει τὴν καμ-
πούρα τῆς

μόνο βλέπει τῆς ἄλλοῆς.

140.

Ἡ λαγίνα ποῦ πηγαίνει ἔς τὸ
νερὸ θὰ σπάσῃ μίαν ἡμέρα.

141.

Ἡμεῖς οἱ Βλάχοι

ὅπως λάχη.

142.

Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ κλειδώσῃ τὰ
χωράφια;

143.

Ἡ νόφη σὰ θὰ γεννηθῇ
τῆς πεθερᾶς θὰ μοιάσῃ.
Πρὸβλ. Ἀραβαντ' σελ. 50. ἀριθ.
453.

Βερρετ. σελ. 74. ἀριθ. 30.

144.

Ἡ ὁ καμηλάρης πεθαίνει ἢ ἡ
καμήλα ψοφᾷ.

145.

Ἡ παλιὰ μας τέχνη κόσκινο.

146.

Ἡ παλιὰ ὄρνιθα βγάξει τὸ
ζουμί.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 103. ἀριθ. 171.

Βερρετ. σελ. 45. ἀριθ. 45.

147.

Ἡ πέτρα κεῖ ποῦ κάθεται κεῖ
καὶ μαλιάζει.

148.

Ἡ πῆτα ποῦ θὰ μ' εὐφράνη
ἀπὸ τὸν φούρνο φαίνεται.

149.

Ἡ πορδὴ ἂν δὲ βρωμίσῃ τί-
ποτε δὲν ἀζίζει.

150.

Ἡ πτόχεια θελ' προμήθεια
κι' ἀκαματερὴ γυναῖκα.

151.

Ἡ σκύλ' ἀπὸ τῆ βιά τῆς
στραβὰ κουλούκια κάνει.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 107. ἀριθ. 220.

152.

Ἡτανε καλὰ, κουμπάρε νὰ μὴν
ἔλθῃς

μὰ σὰν ἤρθες κάτσε νὰ φᾶς.

153.

Ἡ στραβ' εἶν' ἡ θάλασσα
ἢ στραβ' ἀρμενίζομε'.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 107. ἀριθ. 223.

Ἀραβαντ. σελ. 52. ἀριθ. 498.

154.

Ἡ χήρα ὅπως κι' ἂν τὸ κάμη
ποτὲ δὲν τὸ εὐρίσκει.

155.

Ἡ ὠραία σου φιγοῦρα
τοῦ μπακάλῃ πατσαβοῦρα.

156.

Θὰ τὰ βγάλη εἴξε κ' ἔνα.

157.

Θὰ χάσ' ἡ Βενετικὴ βελόνη
καὶ τὸ Μισσίρι γάδαρο.

158.

Θὰ κόψῃ τὰ πράσσα.

159.

Θὰ λύσουν τὸ σκύλο καὶ θὰ δέ-
σουν τὸ γατί.

160.

Θέλει κι' ὁ μούτσος καρφέ.

161.

Θέλει νὰ γέσῃ

μὰ νὰ μὴ ξεφυράσῃ.

Γ.

162.

Ἰδέμε μ' ἕνα μάτι

νὰ σὲ ἴδῃ μὲ δύο.

163.

Ἰσὶα πάτα καὶ μὴ φοβᾶσαι.

Κ'.

164.

Κάθε κατεργάρης ἔς τὸν πάγκο
του.

165.

Κάθε δένδρο μὲ τὸν Ἰσκιό του.

166.

Κάθε πρῶτο δύσκολο.

167.

Κάθε πετεινὸς ἔς τὴ κοπριά του
λαλεῖ.

168.

Κάθε θαῦμα τρεῖς ἡμέρας

καὶ τὸ παραθαῦμα πέντε.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 120. ἀριθ. 144.

Ἀραβαντ. σελ. 54. ἀριθ. 494.

σελ. 56. ἀριθ. 524 καὶ σελ. 57.

ἀριθ. 536.

169.

Κάθε τόπος

καὶ νόμος.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 120. ἀριθ. 50.

170.

Κάθησε πομπὴ γρηῃ ἔς τὴν πόρτα

κι' ἀνεγέλα τοὺς διαβάτας.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 121. ἀριθ. 53

Ἀραβαντ. τελ. 6. ἀριθ. 57.

171.

Κάθησε πρᾶμμα ἔς τὸ τόπο σου,

καὶ λόγια μὴ μοῦ φέρνεις.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 121. ἀριθ. 57.

172.

Κάθε ἀρνὶ ἀπ' τὸ πόδι του κρέμ-
μεται..

173.

Κάθου γρηῃ κι' ἀνέμνε

νὰ κἄνω γυιὸ νὰ σ' ἀγαπᾷ.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 121. ἀριθ. 59.

σελ. 60. ἀριθ. 61.

174.

Καὶ μὲ τὸ συχοπέρασμα πιάνετ'
ἡ ἀγάπη.

175.

Καὶ τὴ βιάν ὁ Θεὸς τὴν ἔδωκε.

176.

Κάθου φρόνημα

μὴ σοῦ βῆθ βροντήμα

177.

Κ' ἡ ἀγγελῶνα τ' ἀγγελωνάκια τῆς
δι' ἀετούδια τὰ χεῖ.

178.

Κάμω τὰ πικρὰ γλυκά.

179.

Καλο μ'αθ' ἡ γρηῃ ἔς τὰ σῦκα

κι' ὄλ' ἡμέρα τ' ἀνεζήτει.

(ἔπεται συνέχεια).

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

Εἶ καὶ πολλάκις παρεκλήθημεν ὑπὸ
τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ Μαρίνου Κουτούβα-
λη, ὅπως κάμωμέν τινα μνεῖαν περὶ τοῦ
ἐν τῷ ποιητικῷ διαγωνίσματι δοθέντος
ὑπ' αὐτοῦ ποιήματος καὶ ἐπιγραφομένου
«ὁ Ἀρχὸν τοῦ Ὀλύμπου» δὲν ἐτολ-
μῶμεν μέχρι σήμερον νὰ πράξωμεν ται-
οῦτόν τι ἀναλογιζόμενοι τὸ δυσχερὲς
τοῦ ἔργου ὡς ἔχοντες χρεῖαν διαρκούς
καὶ ἐμβριθούς μελέτης πρὸς κατὰληψιν
τῶν ὑψηλῶν τοῦ Ποιήματος ἰδεῶν. Ἦδη
ὅμως ὁ μὲν συγγραφεὺς ἐκτυπώσας
τοῦτο πρὸς διανοητικὴν τοῦ καινοῦ τέρ-
ψιν καὶ ὠφέλειαν, ἡμεῖς δὲ μελετήσαν-
τες αὐτὸ ἐπιφέρομεν τὰς ἀκολουθούς
κρίσεις. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ Ποιητὴς ἐν
ὅλῃ αὐτοῦ τῷ Ποιήματι δύναται νὰ
θαυμασθῇ διὰ τὸ θεῖον αὐτοῦ λεκτικόν,
ὅπερ ἐστὶ ἀπόρροια τῆς ἐκμαθήσεως
τῆς Γλώσσης του, τὴν ὁποίαν ὡς ὁ Ἰ-
διος ὁμολογεῖ, κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ-
φείλει εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἐδαγγελικῇ Σχολῇ

Διδασκάλους του. Δεύτερον δὲ εἰς πολλὰ φαίνεται ακατάληπτος μεταχειριζόμενος γνήσια μὲν πλὴν δύσκολα Ποιητικὰ σχήματα καὶ ἴδια γλωσσικὰ ἰδιώματα. Τρίτον δὲ ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας καὶ τὴν τοῦ ὅλου πλοκὴν, φαίνεται δυνάμενος νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸν δεινότερον τῆς ἐποχῆς μας Δραματικὸν Ποιητὴν (οἷος ἐστὶ ὁ Κ. Σ. Βασιλειάδης κατὰ Κουτούβαλην...)

Εἰ καὶ διαλαμβάνουσιν ἕως ἐν ὅλῳ αὐτοῦ τῶ ποιήματι ὡς φασιν αὐτὸς τὰ τρία ταῦτα προσόντα ἀποροῦμεν τῇ ἀληθείᾳ πῶς οἱ Κύριοι κριταὶ δὲν ἀπένημον αὐτῷ τὴν δάφνην. Ἴσως δὲ λόγοι ἴδιοι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ποιητοῦ Ἐκόλυσαν αὐτοὺς τοῦ τοιούτου. Ἴνα δὲ σαφέστερον ἐξηγηθῶ, ὅπως μὴ δόντες αὐτῷ τὴν δάφνην καταληφθῆ ὑπὸ νάρκης καὶ οὕτω κρύψῃ πλέον τὸ ὑπὸ τῆς φύσεως δωρηθὲν αὐτῷ τάλαντον. Καθότι ἂν δὲν ἔπραξαν τὸ τοιούτον διὰ τε τὰ ἴδια αὐτοῦ γλωσσικὰ ἰδιώματα καὶ τὰς διὰ τοὺς πολλοὺς ακατάληπτους ἐννοίας τοὺς ἀθέλαμεν ἀντικρούσει αὐτοὺς ἐλλόγως, ὑπερασπιζόμενοι τὸν νεαρόν μας ποιητὴν. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι εἰς πρώτην εὐκλείαν θέλουσι παράσχει αὐτῷ τὴν δάφνην ὡς καὶ εἰς τινὰς ἄλλους ἐμοῖους αὐτῷ. Τοῦτο δὲ πράτοντες θέλουσιν εὐχαριστήσαι καὶ τὸν δεινὸν ἀρθογράφον τοῦ Νεολόγου, ὅστις ἐννοεῖ βεβαίως ὅτι οἱ Κριταὶ ὀφείλουσι νὰ βραβεύωσι Ποιήματα οἷον τοῦ Μαρίνου Κουτούβαλη καὶ τινῶν ἄλλων δάκρυα χροῦντων ἐν τοῖς μελιρροῦτοις αὐτῶν ποιήμασι καὶ οὐχὶ τοῦ Καμπουρόγλου καὶ τοῦ Παπουλιᾶ καθ' ὃν τσακῦτα ἐξήμεσον ὁ πᾶν εὐφυῆς καὶ Πανεπιστήμιον ἀρθογράφος.

ΓΝΩΜΑΙ.

Ἡ ἐλπίς εἶναι ἡ βακτηρία τῆς ζωῆς, τὸ φῶς τῆς νεότητος καθὼς καὶ τοῦ γήρατος. Ἄνευ αὐτῆς ἡ ζωὴ ἤθελεν εἶσθαι σκότος.
Α. Ραγκαβῆς.

Θέλω τὴν ἰσότητά, ἥτις ὕψαι καὶ οὐχὶ ταπεινοί· θέλω νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς δούλους ὡς εὐγενεῖς καὶ οὐχὶ τοὺς εὐγενεῖς ὡς δούλους.
Ε. Ααβουλαῖη.

Πρέπει νὰ σέβηται τις τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἄλλων ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὦσιν.
Β. Οὐγκῶ.

Αἱ ἐρῆαι ἰδέαι εἶναι ἐρῆαι καὶ ὅταν ὁ ἔσχατος τῶν ἀνθρώπων λέγῃ αὐτάς, ἐν ᾧ αἱ κακοήθειαι ἐκφράσσει, αἱ ἀνόητοι γινώσκουσι, καὶ αἱ ἐπίθουλοι νοουθετοῦσι δὲν ἀλάσσοισιν οὐδὲ φύσιν οὐδὲ ἀξίαν ὕθην καὶ ἂν ἐκπέμπωνται.
Κ. Ἀσώπιος.

Ἡ εἰς τὸν ὅρκον πίστις εἶναι ἡ πρώτη ἀρετὴ τοῦ στρατιώτου.
Φίλιππος Ἰωάννου.

Ἐὰν τὸ ἔαρ δὲν ἀνθήσῃ, ἄχαρι ἔσται τὸ θέρος, τὸ δὲ φθινόπωρον ἄνευ καρπῶν τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ἂν ὁ νέος ἐξοδεύῃ τὸν καιρὸν τοῦ ἀνοφελῶς, ὁ μὲν ἀνδρικὸς αὐτοῦ βίος ἔσται ἀσήμαντος ἐλευσὶν δὲ τὸ γῆρας.
Σ. Ξένος.

Ἡ ἀπόδοσις τῆς δικαιοσύνης εἶναι τὸ ὑπέρτατον κοινωνικὸν καθήκον ὁ δικαστῆς ἀντιπροσωπεύει τὸν πλάστην ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ μόνον εἰς τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ καὶ τῆς συνειδήσεώς του ὑποχωρεῖ.
Ἄδ. Δικμαντόπουλος.

Ἡ γυνὴ εἶναι ὡς ἡ θάλασσα... μεταβάλλεται.
Σακεσπεῖρος.

Ἡ ἱστορία δὲν εἶναι μόνον ἡ πιστὴ εἰκὼν τῆς τύχης τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν ἀλλὰ καὶ ἡ ἀψευδεστέρη διδάσκαλος τῶν μυστηρίων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας.
Ε. Δελιγεώργης.
Α. Χ.

ΜΑΝΤΕΙΟΝ ΑΠΘΑΛΩΝΟΣ.

Ὅταν κράτος κινδυνεύῃ τότε εἰς τὸν βασιλέα μένει στέμμα του τὸ κράτος, μένει σκῆπτρον ἢ ῥομφαία.
Α. Σούτσος.

Πόσον γλυκὺς ὁ θάνατος ὅπ' ἔρχετ' ἀπ' τὸ θόλι, τὸν θάνατον ἔς τὸν πόλεμον θρίαμβον λέγουσιν ὅλοι.
Σπ. Τρικούπης.

Κ' ἂν ἦν ὁ θάνατος πικρὸς εἶν' ἡ ζωὴ φαρμάκι.
Ἄρ. Βαλαωρίτης

Πολλάκις εἶν' οἱ γέλωτες πικρῶν δακρῶν πλήρεις, κ' εἰς τὰ δεινὰ μας βάλσαμον τὰ δάκρυα σταλάζου.
Α. Ρ. Ραγκαβῆς.

Ὁ κόρακας δὲν εἰμπορεῖ νὰ ψάλλῃ ἄν τ' ἀηδὼν καὶ ῥοκανᾶ τὸ σπλάγγνον του τοῦ φθόνου τὸ σαράκι.
Γ. Χ Ζαλακώστας.

Παλμοὶ δὲν πρέπει παντελῶς ἐπιρροὴν εἰς τὸν κριτὴν νὰ ἔχουν
Α. Ἀντωνιάδης.

Ἡ τυραννία τὴν φρίκην σπεῖρει καὶ τῆς ὀρακίας φύσεως τὴν ἀρμονίαν φθείρει.
Ι. Καρασούτσας

Ὁ ἐξοχος πολλάκις νοῦς ζητεῖ τὴν ἐρημίαν καὶ φεύγει τὴν μετὰ κοινῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν καθὼς ὁ μέγας πλάτανος τὰς ῥίζας του δὲν βάλλει εἰς χώραν ὅπου ἡ συκῆ καὶ ἡ μυρσίνη θάλλει.
Π. Σούτσος.

Τὰ σπλάγγνα μας κ' ἡ θάλασσα ποτὲ δὲν ἡσυχάζουν.
Δ. Σολωμός.

Πρέπει τις νὰ ἐκρίζωσῃ τὸ κακὸν πρὶν παλαιώσῃ
Α. Κατακουζηνός.
Μωρὸς ἐκεῖνος ποῦ θαρρεῖ εἰς τὰ κατὰ τοῦ κόσμου.
Ζαλακώστας.

Τὸ μέλλον εἰς τὰ γόνατα τῶν ἀθανάτων καίται
Χ. Παρμενίδης

Ὁ Βασιλεὺς ὀφείλει τίσον τὰς λύπας ὅσον καὶ τὴν χαρὰν μετὰ τὸν λαόν του νὰ μοιράζῃ.
Ι. Ζαμπέλιος.

Μωρὸς καὶ ἄφρον ὅστις ἰδιώτης ὢν τοὺς προῦχοντας εὐεργετεῖ καὶ βασιλεῖς.
Δ. Βερναδάκης.

Τὸ κάλλος πείθει μ' ἀνίκητον μαγείαν ἂν μετὰ τοῦ στήθους μάλιστα λαλῇ τὴν εὐγλωττίαν.
Ι. Ρ. Ραγκαβῆς.

Θέλει ὕλην ἢ νεότης, θέλει ἔρωτα καὶ μῆθην.
Δ. Παπαρηγόπουλος.

Μόνος ὁ ἔχων ὀραίαν ψυχὴν καὶ νεκρὸς εἶν' ὀρακίας.
Θ. Ὁρρανίδης.

Ὅπου τὸ πάθος μαίνεται, οἱ λόγοι δὲν ἰσχύουν.
Γ. Ζαλακώστας.

Τῆς γῆς τὰ ῥόδα δὲν ἀνοῦσι παντελῶς ὀπότεν τὰ μαιίνει αὖρα κακίῶν.
Α. Ἀντωνιάδης.

Χαρὰ ἔς ἐκεῖνην τὴν καρδίαν ποῦ δὲν τὴν δέρνουν πόνοι.
Γ. Ζαλακώστας.

Ἡ ἐκδίκησις εἶναι γλυκεῖα ἂν τὴν ἐμπνῆ ὁ ἔρως δεινῶς ὑβρίζομενος.
Θ. Ὁρρανίδης.

Ψυχὴ τοῦ κόσμου εἶναι ὁ ἔρως.
Π. Ματαράγκας.

Καὶ μετὰ τόσα βάσανα πάλ' ἡ ζωὴ γλυκεῖά ναι.
Δημοτικόν.

Τὸ δάκρυ εἶναι τ' αὐρανοῦ ἢ τελευταία χάρι.
Ἄγ. Παράσχος.

Ἡ μεγάλη καλωσύνη τῶν λαῶν ὑπερβολὴ φέρει πρὸς τὴν δουλῶσύνην ἢ πραότης ἢ πολλή.
Π. Σούτσος.

Νὰ κλαίω μόνον καὶ ν' ἀγαπῶ ἐπλάσθην.
Γ. Παράσχος.

Τὰ βάσανα τὸν ἀνθρώπο γερνοῦνε καὶ σὶ πόνοι. καὶ μοναχὰ ὁ πόλεμος τοὺς γέροντας ἐκνικιώνει.
Ζαλακώστας.

Σοφ. Καρύδης.
 Ἔχει πανοπλίαν ἢ ψυχὴν
 ἔχει τὸν λόγον, τοῦ δικαίου τὴν φωνήν.
 I. Ἀμπελάς.
 Ἐντροπή δὲν ἔχ' ὁ ἔρωσ.
 A. Ραγκαβῆς.
 Χαρά 'ς τὸ μάτι τοῦ θρηνοῦ.
 A. Παράσχος.
 Πίπτει ὁ εἰς καὶ ὁ ἄλλος ὀρθοῦται.
 Θ. Ὀρφανίδης.
 Πόσοι γεννῶνται ἥρωες καὶ μνήμην δὲν
 ἀφίνουσι
 ἢ εἰμαρμένη τοὺς φθονεῖ καὶ πίπτουσι
 πρὶν νὰ γείνουσι.
 Γ. Παράσχος
 Δίς βασιλεύει ὅστις τῶν λαῶν
 ἀλλὰ καὶ τῶν παθῶν τοῦ εἶναι κύριος.
 Δ. Βερναδάκης.
 Ἦ σπάθη θέλει αἶμα
 καὶ φιλήματα θέλει τὸ χεῖλος.
 Z. Βασιλειάδης.
 Φεῦ! τίς ἐμάλαξέ ποτε τοῦ πονηροῦ
 τὴν φύσιν;
 Γ. Ζαλοκώστας.
 ... Εἶναι γλυκὸ 'ς τὸ πόλεμον τὸ βάλει
 καὶ τοῦ παιδιοῦ ὁ θάνατος 'ς τὴ μίαν
 πανηγύρι
 γιατί δοξάζει καὶ τιμᾷ τὴ μίαν καὶ
 τὸν κύρη.
 Σ. Καρύδης.
 Δὲν παίζει ἢ παρτίκι
 δὲν εἶναι βόδων ἄρωμα ἢ φοβερὰ ὀσμὴ
 τῆς
 κ' οἱ κρίνοι δὲν αὐξάνουσιν ἔταν ποτί-
 ζωντ' αἶμα.
 Κλέων Ραγκαβῆς.
 Ὁ ἔρωσ φλέγει ὡς τὸ πῦρ καὶ δάκνει ὡς
 σκορπίος.
 Μὲ ὕβρεις οἱ ἄνδρες
 δὲν πολεμοῦν ὁ σίδηρος τοὺς λόγους
 διαλύει.
 Γ. Παράσχος
 Ἦ Ἑλλάς πάντοτ' ἐφάνη εἰς τὴν γῆν
 τῆς ἱστορίας
 ἢ ἀπαύστως κιομένη βάτος τῆς ἐλευ-
 θερίας.
 Η. Τανταλίδης.

Ὁ ἔρωσ εἰς τὰς νεκρὰς ψυχὰς εἶναι
 ἠρησκεία.

I. Ἀμπελάς.

Ἦπνο δὲν ἔρισκ' ἢ συμφορὰ.

Γ. Ζαλοκώστας.

Αἱ ἀναμνήσεις εἶναι βράκτρον γῆρατος
 ὡς αἱ ἐλπίδες πτέρυξ τῆς νεότητος.

Δ. Βερναδάκης.

Πετᾶ τὸν χόρτο τὸν ἀνθὸ ἔταν κανεῖς
 μυρίση.

A. Παράσχος.

ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. II^ο. καὶ τέλος.)

Οἱ Ῥωμαῖοι κατ' ἀρχὰς εἶχον βασι-
 λεία κ' ἔβαινον καλῶς διὰ τῆς μοναρχίας,
 πλὴν ἢ αἰσχροῦτος τοῦ βασιλοπαιδὸς
 Σέξτου, ἠνάγκασε σπουδαίαν μερίδα ν'
 ἀναστατωθῆ κατὰ τοῦ Ταρκινίου, νὰ ἐ-
 ξώση αὐτὸν, καὶ ν' ἀνακηρύξῃ τὴν δη-
 μοκρατίαν, βλέποντες ὅτι ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ οὐδὲ τὴν τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ
 δύνανται τίς νὰ προφυλάξῃ. Ἦ ἀνάγκη
 θὰ εἴπωσιν, ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ μεταλλά-
 ξωσι πολίτευμα. Μάλιστα! διότι παρου-
 σιάσθη ἡ περίστασις καὶ εἶδον ὅτι ὤφει-
 λον ν' ἀποτινάξωσι τὸν ζυγὸν τῶν βα-
 σιλέων ἔβαινον δημοκρατούμενοι κα-
 λῶς, κάλλιστα! πλὴν ὁ μεγαλειόβουλος
 ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὁ Ἰούλιος Καίσαρ ἤρξατο
 δεσμεύων μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ συνεταί-
 ρων τὰς ἐλευθερίας τῆς ἐπικρατείας δυ-
 νάμει τῆς λόγῃ καὶ τοῦ δόρατος, καὶ
 δικτάτωρ ἀνακηρυχόμενος. Ἐδολοφρο-
 νῆθη οὕτως καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἀναγο-
 ρεύεται οὐχὶ δικτάτωρ, οὐχὶ βασιλεὺς,
 ἀλλ' αὐτοκράτωρ. Ἦλλαξεν αὖθις τὸ
 πολίτευμα τῆς Ῥώμης, οὐχὶ διότι ἡ αὐ-
 τοκρατορία ἤρθε τοῖς Ῥωμαῖοις κάλ-
 lion τῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ διότι ἐπέ-
 θαλεν αὐτὴν τούτοις ἡ δύναμις τοῦ ἰ-
 σχυροτέρου ὁ πολίτης ὑπέκυψεν ἤδη εἰς
 τὴν βίαν. Μετὰ ταῦτ' ἀναρράγησαν οἱ
 Νέρωνες καὶ Καλιγούλαι, πλὴν καὶ οἱ
 Ἀδριανοὶ καὶ οἱ Κωνσταντίνοι.

Ὁ βασιλεὺς δύναται νὰ θεωρηθῆ καὶ
 ὡς πολίτης. Ὅταν ὁ βασιλεὺς φροντίξῃ
 περὶ τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τῶν
 πολιτῶν αὐτοῦ, ἔταν αὐτὸς ὁ βασι-
 λεὺς ἦναι πολίτης, τὸ ὅποιον πολιτεύε-
 ται πολίτευμα, ἀναδεικνύει οὕτως μετὰ
 τῶν ἑαυτοῦ πολιτῶν ἐν τῶν ἀρίστων.
 Τότε οἱ πολῖται συζῶντες ὡς ἀδελφοὶ
 μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν δὲν ἔχουσιν
 ἀνάγκη νὰ ἐπιζητήσωσιν ἕτερον κάλ-
 lion πολίτευμα, ἀλλὰ καλλωπίζουσι,
 περιποιῶνται τὸ εἰς ὁ διατελοῦσι, καὶ
 ἐπιδοροῦσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰ τυχόν
 σφάλματ' αὐτοῦ. Βεβαίως ἐπὶ Νέρωνος,
 θὰ ἐπύθουν οἱ Ῥωμαῖοι ἀλλαγὴν πολι-
 τεύματος. Ἄλλ' ἐπὶ Ἀδριανοῦ; Ἀμφι-
 βάλλομεν.

Οἱ Ἑβραῖοι, ἦτοι τὸ βασιλεῖον τῶν
 Ἰουδαίων, εἰς ὅταν ἀκηρὴν δυνάμειος ἦσαν
 ἐπὶ Δαβὶδ καὶ Σολομῶντος! Τώρα δ'
 οὐδὲ βασιλεῖον κἄν ἔχουσι τίνος ἕνεκα;
 διότι... ὄχι βεβαίως, ἐπειδὴ, ὡς λέ-
 γουσιν ἐκκλησιαστικοὶ τινες ἐπρόδωσαν
 τὸν Χριστόν, διότι καὶ μὲν ἐπρόδωκαν
 αὐτὸν, πλὴν οὕτως, Ἰουδαῖος ὢν, ἤθελε
 συγχωρήσει καὶ προστατεύσει αὐτοὺς,
 ὡς ἀνησίκαιος καὶ συμβουλεύων τῷ
 βασιζομένῳ τὴν μίαν παροίαν, στρέφειν
 καὶ τὴν ἑτέραν τῷ βασιζόντι, καὶ θὰ
 προσέτιμα νὰ ἐπροδίδετο αὐθις ἢ νὰ χα-
 λάρωση τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ, καὶ
 καταστρέψῃ τὸ βασιλεῖον αὐτῶν. Ἐφε-
 ρον τὸ παραδειγμα τοῦτο διότι πολλοὶ
 ἱερεῖς τε καὶ λαϊκοὶ διατείνονται, ὅτι
 οἱ Ἑβραῖοι διεσκορπίσθησαν, διότι κα-
 τηράσθη αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἄλλοι δι-
 ατείνονται ὅτι, ἐπειδὴ Ἀθίγγανος κατε-
 σκεύασε τοὺς ἤλους, δι' ὧν ἐκάρφωσαν
 τὸν Χριστόν, κατεδίκασεν αὐτοὺς νὰ
 περιπλανᾶται ἡ γενεὰ αὐτοῦ, ἢ κατα-
 σκηπῆ ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐν ἀκαθαρσίᾳ νὰ
 κυλήται. Οἱ Ἰουδαῖοι κατέπεσαν οὐχὶ
 ἕνεκα τοῦ ἑαυτῶν πολιτεύματος, ἀλλ'
 ἕνεκ' αὐτῶν τῶν ἰδίων. Κατήνησαν δὲ
 νὰ μὴ ἔχωσι βασιλεῖον, ἀλλ' οἱ μὲν ἐν
 ταῖς μεγαλοουπύλαις νὰ ὦσιν οἱ πλουσι-
 ὄτατοι, οἱ δ' ἐν αὐταῖς ταύταις, ὁ τύ-
 πος τῆς πενίας.

Τὸ πολίτευμα οὐδεμίαν, ἢ τοῦλάχισ-
 στον ἐλαχίστην ἐπιρροὴν δύνατ' ἐπὶ

τοῦ πολίτου νὰ ἔχη. Κατήνησαν τοῦ
 πολίτου ὅποια εἶσιν, ἀλλαγῶν ὀρίσα-
 μεν. Ἐν τούτων ἐστὶ καὶ τὸ ὑπῆκειν
 τῷ πολιτεύματι. Ἐάν τὸ πολίτευμα
 δὲν εἶναι καλὸν, ὁ πολίτης καὶ πάλιν ὀ-
 φείλει νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτὸ, ἀλλ' ἐάν
 οἱ διέποντες τὰ πολιτεύματα καταστῶ-
 σιν εἰς ἔσχατον βαθμὸν ἀπογνώσεως καὶ
 διασθορᾶς, ὁ πολίτης ὀφείλει νὰ ἐπανα-
 στατῆ κατ' αὐτῶν, καὶ εἰ μὲν δυνήθη
 νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν εὐθείαν
 ὁδόν, καλῶς, εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι ἀδύνατον, ὅτι
 καὶ οἱ διαδεχθησόμενοι ταῦτα πράξουσιν,
 τότε ν' ἀλλάσῃ πολίτευμα καὶ νὰ προ-
 τιμᾷ ἕπερ νομίζει κάλλιον. Ἦ Γαλλία
 τοσαύτης τόσῃ ἡλλαξὲ πολιτεύματα,
 ἄλλα μὲν ἐξ ἀντιζηλείας, ἄλλα δ' ἕνεκ'
 ἀντιπάλου ἰσχυρᾶς μερίδος, καὶ ἄλλα
 διότι ἐνόμιζε τὰ πρότερον κακὰ καὶ
 ἀσύμφορα. Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας πολι-
 ται εἰς τὴν λαιμητόμον ἔστυρον βασι-
 λείας, ἐκδικούμενοι κατ' αὐτῶν καὶ ἀλ-
 λάσσοντες πολίτευμα, κ' ἐν τούτοις
 ἀμφοτέροι ὑψώθησαν ἀλληλοδιαδόχως
 καὶ ἐταπεινώθησαν, ἐπὶ τοσοῦτον δὲ,
 ὥστε ἡ πρώτη τούτων κατήνησε νὰ
 ἐμπιστευθῆ τὴν σωτηρίαν αὐτῆς κατὰ
 τῆς ἄλλης, εἰς παρθένον ποιμενίδα τὴν
 Ἰωάνναν δ' Ἀρκ. Καθῶς τῆς θαλάσσης
 τὰ κύματα, ἐνῶ εἰσὶν ἄγρια καὶ ὀρηκ-
 τικά, αἴφνης ἀφανίζονται καὶ αὐθις ἀ-
 ναφαίνοντ' ἐπι ὀρηκτικότερα, οὕτω καὶ
 τὰ ἔθνη, ἐνδοξα ἔντα, κρημνίζονται, ὑ-
 ποδουλοῦνται, ἀλλ' εἴτ' ἀνίστανται πολ-
 λῶ μάλλον ἐνδοξότερα.

Ὁ Μωάμεθ πορθητὴς εἰσελάνει εἰς
 Κωνσταντινούπολιν, καὶ δέχονται ἢ μάλ-
 lion ὑπήκουον οὗτοι εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν
 ζυγόν, ἐξανηκασθέντες βίᾳ ν' ἀφῆσωσι
 τὸ ἑαυτῶν πολίτευμα. Κ' ἐν τούτοις με-
 τὰ παρέλευσιν πέντε περὶποῦ ἐκατοντα-
 ετηρίδων, ὡς μορμούκια, ὡς σκόλικες
 ἔρποντες, ὡς μήρυμκες, οἱ ἀρματωλοὶ
 τῆς δούλης Ἑλλάδος, κεντοῦσι διὰ τῶν
 ὕπλων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς πρώτης σφαι-
 ρας, ἐξεγείρουσι τοὺς συντρόφους αὐτῶν
 ὑποδούλους, καὶ μετὰ παρέλευσιν δλί-
 γων ἐνιαυτῶν, ἐλευθεροῦνται, ἀφ' οὗ
 πρῶτον ἠψήθησαν τοῦ κατακτητοῦ τὸ
 πολίτευμα, ἕπερ ἐθεώρει αὐτοὺς ὑπο-

δούλους, αποδεχθέντας τὸ μᾶλλον σύμφωνον αὐτοῖς πολίτευμα. Οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἔσχεν ἐν αὐτοῖς τὸ ὅποιον ὑπεδούλου αὐτοῦ πολίτευμα, δι' ὑπερ καὶ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ θυσίας, ἀντικατέστησαν τοῦτο δι' ἄλλου.

Ἡ Ἰταλία ἕως τῆς γῆρας ἦτο διημελισμένη εἰς κρατίδια, πλὴν εἰς τὴν σάλπιγγα αὐτῆς, ἀντεστάθησαν ταῦτα καὶ ἐν ἀπετέλεσαν βασιλείον. Ἦτον ὡς μήτηρ, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τέκνον χωριστὰ δεδεμένον, βλέπουσα ταῦτα, πλὴν οὐσα καὶ αὐτὴ δεδεμένη ἀλλὰ μόλις τὰς ἑαυτῆς ἔθραυσεν ἀλύσεις, πάντα τὰ τέκνα ἀπεμιμήθησαν αὐτὴν καὶ ἔτρεξαν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς. Οἱ πολῖται ὅλων τῶν Ἰταλικῶν τούτων κρατῶν ἔσχισαν τὰ ἑαυτῶν πολιτεύματα, ἀπέβαλον τοὺς βασιλεῖς καὶ δοῦκας αὐτῶν καὶ ἠνώθησαν μετὰ τῆς Λομβαρδίας.

Ἡ Ἰσπανία ἐσχάτως ἀπέβαλε τὴν βασιλίαν αὐτῆς Ἰσαβέλλαν, καὶ πάραυτα νέαι κοινωνικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἐλευθερίαι ἀναφαίνοντ' ἐν αὐτῇ, ἅς τινὰς τὸ πρότερον πολίτευμα τῆ ἀπηγόρευσε, καὶ οἱ πολῖται καταπατήσαντες τὸ μὴ ἀρεστὸν αὐτοῖς ἐκεῖνο πολίτευμα, ἀνεκήρυξαν νέον. Τοιαύτη τῶν ἐθνῶν ἡ ἱστορία.

Τοὺς ὑποδούλους λαοὺς, τὸ πολίτευμα πρέπει νὰ μορφῶνται εἰς τὴν δουλείαν, ἐν ᾧ ὅλως τὸναντίον συμβαίνει τοὺς τυραννοκρατούμενους εἰς τὴν τυραννίαν καὶ οὕτω καθεξῆς ἀλλ' ἀντίθετα ἡ ἱστορία παραδείγματα δεικνύει ἡμῖν ἔθεν λέγομεν ὅτι οὐχὶ τὸ πολίτευμα, ἀλλ' ὁ πολίτης τὸ πολίτευμα μορφώνει.

A. I. Ὁλβιπιος.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ὁ Μπεκρη-Μουσταφᾶς. Ἐσπέραν τινὰ ὁ Σουλτάν Μουράτης Δ'. ἐξεληθὼν εἰς νυκτερινὸν περίπατον, ἀπήντησεν ἀνθρώπον τινὰ τοῦ ὄχλου καλούμενον Μπεκρη-Μουσταφᾶ, ὅστις ἐν τῇ μέθῃ του ἀντὶ νὰ παραμερήσῃ, τὸναντίον

διέταξε τὸν Σουλτάνον νὰ τῷ ἀφίση ἐλευθέραν τὴν δίοδον. Ὁ Σουλτάν Μουράτης ἐκπλαγείς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ τολμηρότητι, ἀπήντησεν ὅτι ἦτον ὁ Πατισαχ. «Καὶ ἐγὼ ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ μέθυσος, εἶμαι ὁ Μπεκρη-Μουσταφᾶς καὶ ὁ ἀγοράσω τὴν Κωνσταντινούπολιν ἂν θελήσῃς νὰ μὲ τὴν πωλήσῃς.—Ποῦ θὰ εὔρης τόσα χρήματα διὰ νὰ πληρώσῃς τῷ ἐπανελάθειν ὁ Σουλτάνος.—Ὅσον δι' αὐτὸ μὴ σὲ μέλλει, ἀπεκρίθη ὁ Μουσταφᾶς, θὰ κάμω μάλιστα καὶ ἄλλο τι περισσότερον, ὅ ἀγοράσω καὶ τὸν Σουλτάνον» ὁ Σουλτάν Μουράτης ἐδέχθη τὴν ἀγορὰν καὶ διέταξε νὰ τὸν φέρωσι τὸν Μπεκρη-Μουσταφᾶ εἰς τ' ἀνάκτορα. Τὴν ἀκόλουθον προῖαν ὁ Σουλτάνος διέταξε νὰ φέρωσιν ἐνώπιόν του τὸν Μουσταφᾶ παρὰ τοῦ ὁποῦ ἐξητήσατο τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νυκτερινῶν συμφωνιῶν τότε, ἀνασύρας ἀπὸ τὸν ἐπενδύτην του φιάλην οἴνου: «Ὁ Πατισαχ, ἀνέκραξεν ὁ Μπεκρη Μουσταφᾶς ἰδοὺ ὁ Θεσαυρὸς ὅστις τὸν μὲν ἐπαίτην καθιστᾷ κατακτητὴν, τὸν δὲ ἔσχατον φακίρην Ἀλέξανδρον μὲ δύο κέρατα» (Ἰσμεντέρ Ζούλ Καρνί). Τοσοῦτον ἐθέλησεν ὁ Σουλτάνος ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ μεθύσου, ὥστε θελήσας νὰ βεβαιωθῇ ἐκκένωσε τὴν φιάλην εὐρῶν δὲ τὸν οἶνον εὐάρεστον τακτικῶς ἔκτοτε ἐμεθύσκετο καὶ τὸν Μπεκρη-Μουσταφᾶ συγκαταλέξας μετὰ τῶν μισάχιβερ, ἔσχεν ἀχώριστον σύντροφον εἰς τὰ συχνὰ ἔργα εἰς ᾗ ἐπεδίετο.

Ἐκτοτε καὶ ἄχρι σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ Μπεκρη-Μουσταφᾶ φέρεται παροιμιωδῶς.

B'.

Ὁ Τρομερὸς Τάρταρος κατακτητῆς Ταμερλάνος (Τιμούρ-Λέγκ) εἶχε παρ' αὐτῷ καὶ ἡγάπα τὸν διάσημον ποιητὴν Ἀχμέτην, ὅστις καὶ ἱστορίαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου συνέγραψεν εἰς εἰκοσιτέσσαρα βιβλία. Ὁ Ταμερλάνος ἡμέραν τινὰ ἐντὸς τοῦ λουτροῦ, ἐνθα συνελοῦετο μετὰ τοῦ Ἀχμέτου, τὸν ἠρώτησε: «πόσον μ' ἐκτιμᾶς;—Ὁγδοῶντα ἄσπρα, ἀπήντησεν ὁ ποιητής.—εἶναι ἡ

ἀξία τοῦ ὑποκαμίσου μου,» ἐπανελάθει γελῶν ὁ Ταμερλάνος.—Περὶ αὐτοῦ καὶ μόνου ἴσα ἴσα ὠμίλησα, ἀμέσως εἶπεν ὁ Ἀχμέτης, καὶ ὄχι περὶ σοῦ, διότι σὺ τίποτε δὲν ἀξίζεις: ὁ Τάρταρος ἀντὶ νὰ δυσαρεσταθῇ, ἀντήμειψε γενναίως τὸν ποιητὴν.

Γ'.

Ὁ Ἐμίρ-Σεῖδ, γαμβρὸς τοῦ Σουλτάν Βαγιαζήτ, ἀνὴρ δίκαιος καὶ ἐνάρετος, ἡμέραν τινὰ ἐπισκέπτετο μετ' ἐκείνου τὸ τέμενος, ὑπερ δι' ἐξόδου του ὁ Σουλτάνος ὠκοδόμησε εἰς Προύσαν. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Βαγιαζήτ ἐὰν εὕρισκε τὸ κτίριον καλόν. «Μάλιστα Μεγαλειότητε, ἀπήντησεν ὁ Ἐμίρ Σεῖδ, οὐδὲν ἄλλο ἐξισούται αὐτῷ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν ἀλλὰ λείπει τι ὑπερ θὰ τὸ τελειοποιήσῃ, καὶ τότε θὰ λάβῃ ἀλλήν ἀξίαν εἰς τοὺς ὄρθα. ἰμοὺς τῆς Μεγαλειότητός σας.—Ὅποῦν τι λοιπὸν, εἶναι αὐτό! ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Σουλτάνος.—Μοὶ φαίνεται, ἀπήντησεν ὁ Ἐμίρ, ὅτι θὰ ἤρμοζον εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ τεμένους τέσσαρα ὠραία καπηλεῖα! θὰ ἤβξανον τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ τεμένους καὶ θὰ ἠνάγκαζον τὴν Μεγαλειότητά σας νὰ τὸ ἐπισκεπτάται συχνάκις μετὰ φίλων τῆς τραπέζης αὐτῆς.»

Τὸ μάθημα τοῦτο τοῦ Ἐμίρ ἠνάγκασε τὸν Σουλτάνον νὰ ὀρκισθῇ ὅτι οὐδέποτε ἤθελε πίνει οἶνον, πρὸς ὃν εἶχε μεγάλην ἀδυναμίαν.

II. Σ. Φ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ.

Κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος.

(Κρούουσι τὴν θύραν).

Ἡ οἰκογένεια Γεωργίου.—Τίς νὰ ἦνε ἀπὸ γε;

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

(Εἰσέρχεται ἡ οἰκογένεια Ἀντωνίου συγκειμένη ἐκ τοῦ πατρὸς τῆς μητρὸς καὶ τριῶν τέκνων).

Ὁ πατὴρ Ἀντωνίου.—Μὴ ἀνησυχεῖτε, ἡμεῖς μόνον εἴμεθα. Διηροῦμεθα κατὸθεν τῆς οἰκίας, ὅποτε ἡ σύζυγός μου μοῦ εἶπεν:—Ἐπάγωμεν νὰ γευματίσωμεν εἰς τοῦ Γεωργίου;—Αὐτὸ ἐσυλλογιζόμεν καὶ ἐγὼ, τῇ ἀπάντησα. Καί... νὰ μᾶς. Εἰσθε καλὰ τουλάχιστον;

Κα. Γεωργίου.—Καλὰ, σὰς εὐχαριστοῦμεν. Καὶ ἔρχεσθε νὰ γευματίσητε; Ἀντωνίου.—Ναί, ναί! ἐλπίζω ὅτι τοῦτο σὰς προξενεῖ εὐχαρίστησιν. Ἐ, εἴ! Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ εἶπατε ὅτι σὰς λησμονώμεν!

Γεωργίου.—Εἰς κακὴν ὥραν ἤλθατε! Τὸ γεῦμά μας εἶναι πτωχότατον.

Κα. Γεωργίου.—Καὶ δὲν θὰ μᾶς φθάσῃ!

Ἀντωνίου.—Μπᾶ! λησμονεῖτε λοιπὸν τὴν παροιμίαν; Ὅταν ἔχει φαί γιὰ ἕναν ἔχει καὶ γιὰ δύο.

Κα. Γεωργίου.—Ναί, ἀλλ' ὅταν ἔχει διὰ δύο δὲν ἔχει καὶ δι' ἑπτὰ.

Κα. Ἀντωνίου.—Ἐπὶ τέλους δὲν πεινώμεν πολὺ φθάνει! ἐμπρὸς παιδιὰ καθήσατε ἡ σοῦπα κρυώνει.

**

Στιγμαὶ ἀναχωρήσεως διὰ ταξείδιον.

—Καλημέρα, ἀγαπητέ μου φίλε! ἔμαθον γῆρας κατὰ τύχην, ὅτι ἀναχωρεῖς διὰ Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔρχομαι νὰ σὲ παρακαλέσω, μ' ὅλον τὸ θάρρος, νὰ δεχθῆς μικρὰ τινὰ ἀντικείμενα διὰ τινὰς ἐκεῖ φίλους μου.

—Εὐχαρίστως! πλὴν μόλις ἔχω ἀρκούντα τόπον διὰ τὰ ἰδικά μου πράγματα.

Αὐτὰ εἶναι μικρὰ ἀντικείμενα, ἅτινα δύνανται νὰ σταθῶσιν ὅπου δήποτε. Γιάννη ἔλα. (εἰσέρχεται εἰς ὑπνέτης φορτωμένος).

—Πῶς! ὅλα αὐτά!

—Ὅ,τι δὲν δυναθῆς νὰ χώσης: ἐδῶ

καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τὰ ἐνδύματα, βάλει τα εἰς τὴν κοκέτα σου.

— Ἐν τούτοις...

— Ἐλα δὲ, δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῆς τὴν μικρὰν ταύτην χάριν. Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ φθάσωσιν ἀσφαλῶς τὰ μικρὰ ταῦτα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια μόνον εἰς σὲ δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ.

— Ἀλλὰ καταστρέφονται οἱ λαίμοδεταί μου τὰ ὑποκάμισά μου! Φαίνονται βαρέα ἀντικείμενα.

— Μὴ φοβείσαι καθόλου. Ἴδὲ πόσον τὸ ἐν χωρεῖ.

— Τὸ πιστεύω! Καὶ μάλιστα ὅταν τὰ ἀσπρόρουχά μου γίνωσι σαλάτα.

— ὦ! πόσον καυμένη χωριάτης φαίνεται! Τὰ πέρνω λοιπὸν ἐπίσω ἀφοῦ σὲ στενοχωροῦσι.

— Ἀφῆσέ τα τέλος πάντων. Τὸ κακὸν ἔγινε, ὑπομονή.

— Ἄ! εὐχαριστῶ, καλέ μου φίλε, ἄλλοτε ὀλιγώτερον θὰ σὲ στενοχωρήσω. (ἀναχωρεῖ).

— Ναί, φίλτατε! πλὴν ἄλλοτε δὲν θὰ ἦσαι ὁ πρῶτος ὅστις θὰ μάθῃς ὅτι ἀναχωρῶ.

Ἐπὶ τῆς πλατείας.

— Καλημέρα, Τιμόλεον, εἶμαι εὐδαίμων διότι σὲ συναντῶ. Μὲ γλυτώνεις ἀπὸ φοβερὸν δρόμον.

— Πῶς.

— Ἐπήγαινα εἰς τὸ σπῆτι μου διὰ νὰ πάρω χρήματα, ἀλλ' ἀφοῦ σ' εὗρισκω ἐσώθην. Δάνεισόν μοι...

— Πόσα θέλεις;

— Ἄ! μικρὰ πράγματα! ἑκατὸν δραχμάς.

— Διάβολο! Τῷ ὄντι μικρὰ πράγματα!

— Θὰ ὑπάγω ἀπόψε εἰς τὸ θέατρον καὶ θέλω νὰ εὐχαριστήσω τινὰς φίλους. Ζητῶ 100 δραχμάς διότι ἤξεύρεις... δὲν ντροπιάζεται κανεὶς. Ἐπειτα αὖριον τὸ πρῶτον σὲ ἐπιστρέφω.

— Ναί, καθὼς τὸ ἄλλο δάνειον... τὸ ὅποιον μοὶ ὀφείλεις ἔτι.

— Ἄλλο δάνειον! ὦ διάβολο πῶς τὸ ἐλησμόνησα! Εἶσαι λοιπὸν εὐτυχῆς διότι ἐκ νέου προσέτρεξα εἰς σέ.

Ἡ συνάντησις αὕτη μοὶ ὑπενθυμίζει τὸ ἀρχαῖόν μου δάνειον τὸ ὅποιον...

— Τὸ ὅποιον ὑπενθυμίζει εἰς ἐμὲ ὅτι δὲν πρέπει νὰ συνομολογήτω νεώτερον. Χαῖρε!

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν.)

Ἀθῆναι Αὐγούστος 1873.

Millev.

ΗΑΙΔΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

ΕΚ ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΥ.

Ὡς οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι ἐν καιρῷ βαρυτάτου χειμῶνος πῆγνυται καὶ μεταμορφοῦνται εἰς σώματα στερεά. Ὁ-ὄτω καὶ ὁ μέγας ὠκεανὸς εἰς τὰς κατεφυγμένας ζώνας καλύπτεται ὑπὸ ἀπεράντων πάγων, παριστάντων μακρόθεν νήσους καὶ πεδιάδας θελητικὰς. Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶναι ὅτι οἱ πάγοι οὗτοι διαλυόμενοι παρέχουσι γλυκὺ καὶ πόσιμον ὕδωρ, ἐνῶ παρήχθησαν ἐκ τοῦ ἀλυμροῦ καὶ πικροῦ θαλασσίου ὕδατος. Πολλάκις οἱ πάγοι οὗτοι ὑψόνονται πολὺ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ μετασχηματίζονται εἰς πλατείας πεδιάδας μὲ ὄρη οὕτως, ὥστε ἀπατώμενος ὁ ναύτης, νομίζει ὅτι βλέπει νήσους μὲ λόφους, πεδιάδας, πύργους, καὶ οἰκίας. Πολλάκις τὸ σχῆμα τῶν ἐκ κρυστάλλου νήσων εἶναι παραδοξότατον κ' ἐνίοτε ὠραιότατον, δύναται τις νὰ διακρίνη ταύτας μακρόθεν διὰ τῆς εἰς τὸν ὀρίζοντα διαυγοῦς ἀντανεκλάσεως, τὸ χρῶμα δὲ αὐτῶν εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λευκὸν καὶ ἐνίοτε πράσινον ὡς ἡ θάλασσα.

Νῆσον σχηματισθεῖσαν ἐκ κρυστάλλου συνήντησε κατὰ τὸ 1794 ὁ Ἀγγλος

ναύαρχος Μουράνς κατὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, ὅταν ἔπλεε πρὸς τὴν Ἀμερικανίαν. Τινὲς τῶν πάγων ταύτης ἦσαν ἰσομεγέθεις μὲ ἱστὸν φρεγάτας, ἡ δὲ περιφέρεια τοῦ ἐξέχοντος ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέρους ἦτον ὡς ὀκτακοσίων ποδῶν.

Ὡσαύτως ἐπὶ τῶν Ἀλπεων εὐρίσκει τις κοιλάδας πλήρεις πάγων, τούτων δὲ τινὲς μὲν εἶναι ὑψηλότεραι καὶ ἀπώκρητοι, τινὲς δὲ βαθύτεραι, ἐκτεινόμεναι παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψηλοτάτου ὄρους τοῦ Παλαιῦ Κόσμου, τοῦ καλουμένου Λευκὸν Ὄρος, καὶ ἀποτελοῦντος μέρος τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων. Ἡ θέα τούτων παριστᾷ τὴν ὑπερτάτην ὠραιότητα τῆς φύσεως. Αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρων τούτων ὑψόνονται ὑπὲρ τὰ νέφη καὶ αἰωνίως καλύπτονται ὑπὸ χιόνος. Μεταξὺ δὲ τούτων εὐρίσκονται λίμναι, ὑπερμεγέθη καὶ ἀπόκρημνα βάραθρα, κοιλάδες κρυστάλλιναι, πηγαὶ ἀναρίθμητοι, αἵτινες προβαίνουσι ἀποτελοῦσι μεγάλους ποταμούς. Τὸ ἀξιολογώτατον δὲ τούτων πάντων εἶναι αἱ ἐκ κρυστάλλου πεδιάδες.

Ἡ μεγίστη καὶ ἀξιολογώτατη τούτων εἶναι ἡ παρὰ τὸ ὄρος Μοντανβέρ καλουμένη Κρυσταλλοθάλασσα, μικρὰ κοιλάς, πλήρης κρυστάλλων, ἐχόντων ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν μεγάλας καὶ βραθείας σχισμάδας.

Προσέτι ἡ κοιλάς τοῦ Χαμονίου, ἡ ὠραιότατη ὄχι μόνον τῶν Ἑλβετικῶν Ἀλπεων, ἀλλ' ἴσως καὶ ὅλου τοῦ κόσμου διότι περιέχει τόσα μεγάλα καὶ ὑψηλὰ θαύματα τῆς φύσεως, δηλ. θεάματα τραγύτατα καὶ ἀγριώτατα, ἀναμειγμένα μετὰ χριστάτων, ὥστε ὁ θεατῆς ἐκπλήττεται καὶ θαμβοῦται ἐκ τῆς θέας τούτων.

Ἡερίξ τῶν δύο πλευρῶν τῆς ὑπάρχουσιν ὄρη οὐρανομήκη, τραχέα, σκληρὰ καὶ ἄγρια, ὄντα κατὰ τὰ κοιτώματα πλήρη κρυστάλλων. Συχνὰ ἀκούεται βροντώδης τις κρότος ἐπὶ τῆς κοιλάδος, ὅστις προξενεῖται ὑπὸ τῶν ἀποκοπτομένων ὑπερόγκων κρυστάλλων ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ κατακρημνιζομένων εἰς τὰ βάθη. (ἔπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

ΑΤΛΑΣ.

« Ἄτλας, βαστάζω τὸν Κόσμον ἐπάνω μου ὄλον ὁ τλήμων. Τῶν οὐρανίων σου θέλων τοὺς κίονας, Ζεῦ, τοὺς μεγίστους, Τοὺς ὑπερείδοντας ἅμα τὴν Γῆν ὦ Θεοί, ποῖος ὄγκος! Βάρος ὅποιον ἐπ' ὤμων ἐδῶ νὰ κρατῶ αἰωνίως Μὲ κατεδίκασας, τύραννε Ζεῦ, τῶν τυράννων ὁ ἄναξ! Φεῦ! φεῦ! ἀλάστορ Ἡρακλῆϊς, καὶ σὺ μὲ ἠπάτησας ἔτι, Δόλιε! τῶν Ἑσπερίδων τὰ πάγχρυσα μῆλα νὰ λάβῃς Θέλων, παμπρόθυμον μ' εὔρες νὰ τρέξω αὐτὰ νὰ σοὶ φέρω, Εἰς τὰ ἀπώτατα ἄκρα τῆς Γῆς κατευθύνων τὸ βῆμα. Κ' ἔπειτ', ἀχάριστ', ἐλθόντα μ' ἐφόρτωσας πάλιν τὸ βάρος. Χάριν ἐν ᾧ σοὶ μεγίστην ἐγὼ καὶ καλλίστην παρέσχον, Ἄχαρστιαν ἐσχάτην μισθὸν μοὶ ἀπέδωκας!.. εὐγέ! Εὐγέ σοι! τοῦ Ἡρακλέους ἀξί' ἀμοιβή καὶ γενναία Εἶν' ἀνταπόδοσις δόλος, ἀπάτη πρὸς φίλον καὶ χλεῦη!.. »

Νήπιος ἤμην!.. τὸν κῆπον νὰ εὔρης αὐτὸς δὲν σ' ἀφῆκα!.. Πάντως τοὺς ἀθλοὺς σου τότε δὲν ἤθελες πλήρεις τελέσει: Δράκων ὑπῆρχεν ὁ Λάδων ἐκεῖ ἱκανὸς νὰ σ' ὀλέσῃ. Ποῦ δ' ἀποθέσεις τότ' ἐν Ὀλύμπῳ, καὶ σύζυγος ἦβη;... Ποῦ σύντροφός σοι νεότης αἶε καὶ ζωὴ μακαρία, »

« Ἡρωὸς δόξ' ἀθανάτου, τιμὴ κ' ἐπὶ Γῆς αἰωνία;.. Οἴμοι! πλὴν μάτην στεναζῶ: ὁ πόνος μου ὄριον ἔχει;

Ἐπίστον μέγιστον ἄλγος, βαθύτατον,
λόγων στερεῖται.
Θίμοι! ἄς φέρω σιγῶν ὅτι φέρω σιγῆ
ἀπαιτεῖται!...»

Φίλιππος Α. Οἰκογονίδης.

Η ΠΑΡΑΦΡΩΝ.

Ἐκ τῆς Λυρικῆς συλλογῆς

« Στιγμαὶ μελαγχολίας »

Γλυκὰ ψιθυρίζει ὁ ζέφυρος πνέων
Γλυκὰ κελαρύζει κι' ὁ ῥυαξ ἐκεῖ
Καὶ τ' ἄσμ' ἀντηχεῖ τῶν πτηνῶν τὸ γλυκύ
Ἐν μέσῳ δασῶν καὶ ἀγρῶν καὶ ὄρεων.

Τὴν φύσιν μανθῦας καλύπτει παρθένου.
Καὶ ἄνθη κοσμοῦσι τὰ στήθη αὐτῆς.
Παντοῦ ἐξαπλοῦται χαρὰ καὶ ἐλπίς.
Οὐδ' εἰς ἀντηχεῖ στεναγμὸς τεθλιμμένου.

Ὁ ἔρωσ παντοῦ μειδιᾷ κ' ἡ γαλήνη
Κ' αἰ νύμφαι χορεύουσι εἰς ὄχθας λιμνῶν.
Μακρὰν τῶν δακρυῶν, μακρὰν στεναγμῶν
Ἡ Χλόη ἔς τὰ στήθη τοῦ ἔρωτος κλίνει

Καὶ ἦσαν ἐν ζεῦγος ἀγνῶν χρυσαλίδων
Τὰ χεῖλη των ἔταν ἠνοῦντο φαιδρῶς.
Καὶ ἔλεγ' ἐκεῖνος «θὰ μένω πιστός.»
Καὶ ἔβλεπ' ἡ Χλόη ὄνειρους ἐλπίδων.

Ποσάκις τὸ δάσος ἠντήγησε πέραν
Ὁ ἔσπερος ἔταν εὐάδιζ' ὄχρῶς.
«Ὁ Φλώρος σου, Χλόη θὰ μένη πιστός
Θὰ μένη πλησίον σου νύκτα κ' ἡμέραν.»

Ἄλλ' αἴφνης παρῆλθεν ἄσμάτων ὄχρῶνος
Ἐσίγων τὰ πάντα κ' ἡ φύσις νεκρά
Ἐδέχτο δάκρυ καὶ στόνους βορρᾶ.
Κ' εἰς στήθη πενθούτων κατώκει ὁ πόνος.

Παρῆλθε τὸ ἔαρ κι' ὁ Φλώρος τὸ βῆμα
Ἐντὸς ἀκατίου μικροῦ νῦν κινεῖ
Τὸ πᾶν λησμονήσας χωρὶς νὰ πονῇ.
Καὶ ἤδη τοῦ πόντου χωρίζεται τὸ κύμα.

Καὶ ἔψαλλ' ὁ τάλας τοῦ ναύτου τὸ ἄσμα.
Χωρὶς νὰ αισθάνετ' ὡς βράχος σκληρός,
Ἐρώνει γλευάζων, «θὰ μένω πιστός
Πτωχῆς ἐρωμένης μου ἔρημον φάσμα.»

Τὰ πάντα παρῆλθον καὶ ἔρκος καὶ ἔνοος
Ἐσβέσθησαν ἤδη καὶ μόνη θηνεῖ
Ἡ πάσχουσα Χλόη ἤτις κλαίει, πονεῖ
Καὶ τρέχει, ὡς ἄπελπις, ζένη καὶ μόνη.

Ὡς ἄγαλμα, στέκει ὄχρᾶ, λυπημένη
Καὶ κλαίουσα κλίνει τὸ βλέμμα ὑγρόν.
Ἡ κόμη της πίπτει εἰς στήθος ἀβρόν
Καὶ στένουσα δένει τὰς χεῖρας καὶ μένει.

Ἄλλ' ἔπειτα πάλιν πλανᾶται καὶ ψάλλει
Τὸ ἄσμα τοῦ Φλώρου κ' ἐκεῖνον καλεῖ,
Καὶ τ' ὄμμα της δάκρυ ἐρώτων θολοῖ,
Ἄλλ' οἴμοι! ἐκεῖνον νῦν χαιρεῖται ἄλλη.

Εἰς ἄλλη ἀγκάλην ὁ Φλώρος κοιμᾶται.
Καὶ φίλημα ἄλλης λαμβάνει γλυκύ
Κι' ὀρκίζεται πίστιν... Ὁ Φλώρος, ἀρκεῖ.
Ἴδὲ πῶς ἡ Χλόη εἰς τὰ ὄρη πλανᾶται.

Ποῦ τρέχεις, ὡς ζέφυρος, κόρη γλυκεῖα,
Ὁραία μου Χλόη, παρθένε σεμνή!
—Νὰ εἶρω ἐκεῖνον ἠντήγει φωνή.
—Νὰ ἴδω ἔς τὰ στήθη ἂν πάλλη καρδιά.

Τὸ ἔαρ καὶ πάλιν ἐπῆλθεν ὠραῖον
Κι' ἀνέτειλεν ἔσπερος πάλιν λαμπρός.
Κι' ἠντήγει τὸ δάσος.—δὲν ἦτο πιστός!
Κ' ἐν φάσμα τὰς νύκτας διήρχετο κλαῖον.

Ἐζήτει τὸν τάφον, τὸν θάνατον θέλει
Ἡ δύστηνος Χλόη τὰ πάντα μισεῖ.
Ἐσβέσθη, φεῦ, πᾶσα ἐλπίς της χρυσεῖ
Καὶ γλευθὴν νομίζει τοῦ Σπίνου τὰ μέλη.

Καὶ Φλώρε, φωνοῦσα τὸ βλέμμα της
κρύπτει
Καὶ φθάνει, ὡς κούφος μικρὰ Χρυσαλίς,
Πλησίον βραχίδου καὶ μαύρης ἀκτῆς.

Καὶ λέγουσα Φλώρ'.... Εἰς τὰ κύματα
πίπτει.

Ἀγερροῦται

τῇ κυρίᾳ Κοντοῦλια Δρόση.

Μαρίτος Κοντοῦλιας.

ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ.

Ἐλπίς ἐλπίδων,
Φῶς τοῦ φωτός μου,
Ἄκτις τοῦ κόσμου
Ἐρατεινῆ.

Ἐπὶ τὸ ὄναρ
Τοῦ ἔρωτός σου,
Τοῦ βλέμματός σου,
Τίς δὲν πονεῖ;

Θεὸν ἢ νύμφην
Πῶς ἀντικρύζω,
Τότε νομίζω
Ὅταν περῆς.

Ἀπὸ ἐμπρός μου,
Ὡς φῶς ταχεῖα,
Φαιδρὰ γλυκεῖα
Καὶ χαιρετᾶς.

Λάμπεις, ὡς ἄστρον
Εἰς τὰς ἐκτάσεις.
Ἄχ! σὺ ἀνάσσεις
Ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἴον σὺ εἶσαι
Πτηνὸν Μαῦτο,
Ἄκτις Ἡλίου,
Ἡ τῆς Αὐγῆς.

Ἀνοῦν τὰ ῥόδα
Κ' ἐκπνέουν μῦρα...
Μ' αὐτὰ ἡ λύρα
Θὰ σὲ ὑμνῇ.

Ἐκ τῆς Λυρικῆς συλλογῆς « Στιγμαὶ
Μελαγχολίας »

Μαρίτος Κοντοῦλιας.

Εἰς Χελιδόνα.

Τοῦ ἔαρος πρόδρομο ἦλθες καὶ πάλιν
Μελῶν μ' ἀρμονίαν τὴν γῆν χαιρετῶσα,
Κ' ἡ γῆ τὴν εὐώδη ἀνοίγους' ἀγκάλην
Φαιδρῶς ὑποδέχεται σὲ μειδιῶσα.
Ἐφάνης κι' εὐθὺς τὰς βαρεῖας ἀλύσεις
Βορρᾶ παγετῶδους κι' ἀγρίων χειμῶνων
Συνθλάσσα μὲ τόλμην νεάζουσα' ἡ φύσις
Τὸν ζέφυρον χύνει ἐπὶ τῶν λειμῶνων.

Τὸ ἄσμα σου τῶν καρδιῶν μας ὁποῖας
Θυμῆρεις ἐγείρει, ὦ ναὶ, διαχύσεις.
Τοῦ βίου τοὺς πόνους τῆς σῆς μελωδίας
Ὅπόσον οἱ εὐθόγγυοι πραῦνουν ἐπίσης!

Ποσάκις κρατῶν τὴν πνοὴν μου ἔς τὸ
στήθος,
Ἐπὶ τὸν κλάδον ἐνῶ ἔδειξέ σου τῆς Μωρέας,
Ἀκίνητος μένω μὴ φύλλον ἢ λίθος
Τοῦ μέλους σου παύση στροφᾶς τὰς
ὠραίας.

Ποσάκις τὸ στήθος μ' ἐνῶ τὸ ὑπνώπτον
Πρωίας εἰς ἔνευρα τέρπετ' ἠδέως,
Τὸ ἄσμα σου αἴφνης τῶν νέων ἐρώτων
Τερψίθυμον τῶναρ μοὶ κόπτει εὐθέως.

Πλὴν φαίδιμος ψάλλε τὰ ἔργα τοῦ
Πλάστου,
Πρὶν ἢ αἰ ἀκτῖνες χρυσαῖ τοῦ ἡλίου
Ἀνέλθουν εἰς τὰς αἰθερίους μονάς του,
Τοῦ ὕπνου ἀφύπνει ἡμᾶς τοῦ πρωῖου.

Τὴν εὐοσμὸν αὖραν ζεφύρων ἐφών,
Χοροὺς τοὺς εὐστράφους δρυμῶν Ναϊάδων,
Τὸν φλοῖσθον ἀνύμνει πηγῶν καλλιρῶων,
Τὰ ψίθυρα φύλλα δασῶν καὶ κοιλάδων.

ὦ! μέλπε καρδίας πασχούσης μὲ τόνον
Τοὺς ἑαρινούς καὶ γλυκεῖς ἐρωτάς σου,
Κι' ἐγὼ τῆς ψυχῆς μου συγγρόνως τὸν
στόνον
Ἐκπέμπων συμψάλλω μὲ τὰ ἄσματά σου.

Αὐτόχηρμ' ἀγάπη, νεότης ἀνοῦσα
Τὴν θάλλουσαν φύσιν κοσμεῖς γηθοσύνης
Δραπέτις ἀπὸ τῆς Ἐδέμ κελαδούσα
Τὸν οἶκον μας τέρπεις ἀβρὰ εὐφροσύνης.

Τοῦ χρόνου τὸ βεῦμα ἀένικον ρέον
Τῶν πάντων τὴν ὄψιν σφοδρῶς μετα
βάλλει.

Σοῦ μόνης τὸ σπῆθος ἐρῶν καὶ ἀικαίων
Τὰς τέρψεις τοῦ βίου σου πάντοτε ψάλλει.

Χαίρεις πρὸς σὲ ὁ θνητὸς ἀπειλῶν
Τοῦ Πλάστου ἡ δόξα ἰδοῦ! ἀνακράζει,
Καὶ ἔνθους εἰς σὲ τὸ μικρὸν περυγίζον
Αὐτοῦ τὴν μεγάλην σοφίαν θαυμάζει.

Ἐν Σμύρῃ τῇ 2 Μαΐου 1873.

M. T.

ΤΑ ΑΡΕΣΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ.

Ἐπὶ βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Βόμ-
βα βασιλέως τῆς Νεαπόλεως καταδικά-
σθη τις εἰς τρίμηνον φυλάκισιν διότι
εἶπεν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐγεννήθη ξεβράκω-
τος!!!! καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ
Μακκαρίτου Ὁθωνος Εἰσαγγελεὺς τις
κατηγόρησε τὸν δημοσιογράφον Δ... ὅτι
συνόμωσε κατὰ τῶν καθεστώτων μεθ'
ἑαυτοῦ!!!!

Ἡ ἐπὶ εὐφυῆ φημιζομένη Δεσποσύνη
Κ... ἤρώτησέ ποτε τὸν Κύριον Χ...
εἰς τί χρησιμεύουσιν αἱ ἄνωθεν τῶν
θυρῶν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων
ἀναρτώμενα ἐπιγραφαί. — Εἰς τὸ νὰ δι-
ακρίνηται τὸ κατάστημα τοῦ ἐνὸς ἀπὸ
τοῦ ἄλλου, εἶπεν ἐκεῖνος. Ξεύρεις τί
ἐσκεφθῆν, Κύριε Χ... εἶπεν ἡ εὐφυῆς
νεῆνις, νὰ ὑπάγῃ τις τὴν νύκτα νὰ ἀλ-
λάξῃ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν καταστημά-
των, ἵνα ἴδῃ ποία σύγχυσις καὶ ταραχὴ
θὰ γείνη τὴν ἐπομένην πρωΐαν, ὅτε οἱ
περισσότεροι δὲν θὰ εὕρισκον τὰ κατα-
στήματά των.

Ἄνθρωπός τις παραδόξως ἐνδεδυμέ-
νος ἠκολουθεῖτο καὶ παρατηρεῖτο ὑπὸ
πολλῶν, ἐργισθεὶς στρέφεται καὶ τοὺς
λέγει. — Φύγετε, τί με ἀκολουθεῖτε ὡς
καμήλαις; — Ναὶ τῷ λέγει, ὁ Ι... Εὐ-
ρεθεὶς μεταξὺ τῶν ἀκολουθούντων, εἶ-
μεθα καμήλαις, ἀλλ' αὐταὶ δὲν ἀκολου-
θοῦσιν εἰμὴ ὑπὸ γαιδάρου ὀδηγούμεναι.

Ὁκνηρὸς ἐχρεώσται εἰς ἄλλον ἐκνη-
ρότερον αὐτοῦ χρηματικόν τι ποσόν,
συνητήθησάν ποτε καθ' ὁδόν. — Ἦότε
θὰ μοὶ πληρώσῃς τὸ χρέος σου, εἶπεν ὁ
δανειστής. — Βάλλ' τὸ χέρι εἰς τὴν τζέ-
πην μου καὶ πάρετο, εἶπεν ὁ χρεώστης,
διότι βραβύνομαι νὰ σοῦ τὸ δῶτω. — Σοῦ
τὸ χαρίζω, εἶπεν ὁ δανειστής, ἀφοῦ πρέ-
πει μόνος μου νὰ τὸ λάβω.

Οἰκοδόμος τις περίφημος εἰς τὸ εἶ-
δος τοῦ ἤκουσε νὰ φημιζῆται ὁ γείτων
του ὡς μάλλον αὐτοῦ Οἰκοδόμος.
— Φίλτατέ μοι τῷ εἶπε μεταβάς ἐσπέ-
ραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἤκουσα ὅτι
οὐδεὶς εἶναι καλῆτερός σου εἰς τὴν Οἰ-
κονομίαν ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγὼ σεμνύνομαι
νομιζῶν ἑμαυτὸν ὀλίγον Οἰκοδόμον, ἐπε-
θύμουν νὰ λάβω συνέντευξιν μεθ' ὑμῶν
ἀντικείμενον ἔχουσιν τὰ μέσα τῆς Οἰκο-
νομίας. — Ἄν ἡ αἰτία αὕτη σὰς ὠδή-
γησεν ἐνταῦθα, ἀπήντησεν ὁ Οἰκοδοσῆ-
της κάμει τὸν κόπον νὰ καθίσῃς καὶ ὁ-
μιλοῦμεν ἀμέσως. — Συγχρότως σβέσας
τὸ φῶς εἶπεν. — Ἐνῶ ὁμιλοῦμεν δὲν
ἔχομεν καὶ ἀνάγκη φωτὸς διότι περι-
σπάται ὁ νοῦς μας. — Χαίρετε, εἶπεν
ἐγερθεὶς ὁ ἕτερος, αὐτὸ τὸ μάθημα με
ἀρκεῖ, βλέπω ὅτι εἶμαι μηδὲν ὡς πρὸς
τὴν Οἰκονομίαν ἐμπρὸς σας καὶ ἀνεχώ-
ρησε ψηλαφηταί.

Εἰς τινὰ ἐν Κορῆτι ἀφιμαγίαν ὁ Ἐπι-
λοχίας Κ... ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐφόνευσε διὰ
τοῦ πιστολίου τοῦ συνταγματάρχην τινὰ

Τοῦρκον. — Ἀλλὰ δὲν εἶδομεν κανένα
νεκρὸν, ἔλεγον οἱ συστρατιῶται. — Δὲν
τὸν εἶδετε, δὲν τὸν εἶδετε! νὰ σὰς πῶ
διατί; διότι τὸν ἔλαμψε σκόνην.

Ὁ συνταγματάρχης Μ... ἔλαβεν
ὑπερέτην τινὰ νεωστή. — Ἴδου ἡ ἐργασία
σου παιδί μου, τὸ πρῶτ' ἂν μοῦ λουστρά-
ρῃς τὰ παπούτσια μου, ἂν στρώσῃς τὸ
κρεβάτι μου, τὸ μασημέρι ἂν μοῦ ἐ-
τοιμάξῃς τὸ φαγί μου, τὸ βράδυ ἂν πη-
γαίνῃς νὰ γεμίξῃς τὴ μαύρη μου μπου-
κάλα κρασί καὶ ἂν μοῦ τὴν βάλῃς εἰς
τὸ πλεῦσόν τοῦ κρεββατιοῦ μου καὶ τὴν
νύκτα ἂν με ζυπνᾷς ἄμα διψῶ γιὰ νὰ
πίνω — Μὰ καπετάνο, ὄλα καλά, μὰ
νὰ σὰς ζυπνῶ σὰν διψᾷτε! πότε θὰ
ξεύρω πῶς διψᾷτε. — Οὐ, καῦμένο παι-
δί, ζύπνα με σὺ κ' ἐγὼ ὅποτε με ζυπνή-
σῃς ἂν διψῶ γιὰ κρασί.

Φιλάργγυρός τις δσάκις ὁ ὑπηρετῆς
τοῦ τῷ ἐδίδε ἀφορμὴν δυσαρρεσκείας (ἢ
κάλλιον δσάκις ὁ κύριός του ἐζήτει τοι-
αύτην) ἔλεγε πρὸς αὐτόν. Ὅταν δυσαρ-
ρεστῆς τὸν κύριόν σου, δυσαρρεστῆς τὸν
Θεόν, ὅταν δὲ δυσαρρεστῆς τὸν Θεόν,
πρέπει νὰ νηστεύσῃς καὶ διδῆς ἐλεημο-
σύνας νήστευσον λοιπὸν σήμερον καὶ
ἐγὼ θὰ διανείμω τὸν μισθόν σου εἰς τοὺς
πτωχοὺς. (ἐννοεῖται εἰς τοίους πτωχοὺς).

Ἐτερος ὅμοιος τὸν χαρακτήρα με
τὸν ἀνωτέρω θέλων νὰ ἐξοδεύσῃ ὀλίγον
ὑψασμα εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνδύματος
ἐκράτει τὴν ἀναπνοὴν του, ὅτε ὁ βρά-
πτῃς τῷ ἔπερνε μέτρον.

Ἐτερος δὲ συντάττων τὴν διαθήκην
τοῦ ἀρῆκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ κληρονόμου.

Ἴατρος τις εὕρισκόμενος ἡμέραν τινὰ
εἰς τι καρφνεῖον ἐκαυχᾶτο διὰ τὰς ἐπι-
στημονικὰς αὐτοῦ γνώσεις ἐπιπροσθέ-
των ὅτι ἐν καρφῷ αἱματῆροῦ τινος πο-
λέμου εἶχε διορισθῆ διευθυντῆς Νοσοκο-
μείου ἐκ πληρομένων.... Διὰ τοῦτο καὶ
εἰδικῶς ἀσχολεῖται περὶ τὴν χειρουργί-
αν.

Ὁ αὐτὸς πάλιν μετὰ παρέλευσιν
χρόνου τινὸς εἶπεν ὅτι ἔχει εἰδικότητά
τινα καὶ ὡς ὀφθαλμῶσσοσος, ἐπίσης καὶ
ὡς παθολόγος, καθὼς καὶ ὡς μαιευτῆς
(μάμμος) δὲν εἶναι δὲ παράξενον ἐντὸς
ὀλίγου ν' ἀποκτήσῃ εἰδικότητα καὶ ἐπὶ
τῶν καρδιακῶν νοσημάτων....

Πάσχων τις ἐκ χρονίου νοσήματος
καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐξέλθῃ πρὸ πολ-
λοῦ χρόνου προσεκάλεσεν Ἴατρόν τινα,
κατέχοντα μάλιστα καὶ θέσιν ἐν τῷ
Αὐτοκρατορικῷ τῆς Τουρκίας στρατῷ
ἐρωτήσαντες δὲ αὐτὸν οἱ συγγενεῖς τοῦ
ἀσθενοῦς ἀπὸ τί πάσχει — δέπιστήμων
τοῦ γαιδουρονησιοῦ ἀπαντᾷ, πάσχει
κύριός μου ἀπὸ *Tabaritar*. Εἰπόντες
δ' αὐτῷ νὰ τοῖς ἐξηγήσῃ τὸν ὄρον
τοῦτον ἀπήντησεν « *Tabaritar* εἶναι
ἀσθένεια, ἣτις κάμνει τὸν ἀσθενῆ νὰ κή-
τεται καὶ νὰ βλέπῃ πάντοτε πρὸς τὰ
ἄνω ἄς προσσωσι λοιπὸν οἱ εἰς συγ-
γραφὴν Νέας Παθολογίας καταγινόμενοι
καὶ τὸν ὄρον τοῦτον.

Ἴατρος τις περιπατῶν μετὰ τῆς ἑαυ-
τοῦ Κυρίας παρὰ τὴν προκουμαίαν ἔλε-
γε μετὰ τοῦσυνήθους αὐτῷ τόνου. Προ-
σφιλῆς μοι σύζυγε. Ἴδου κατάλληλος
θέσις εἰς τὸ νὰ κτίσωμεν τὸ μεγαλο-
πρεπὲς Μέγαρόν μας! Φρονῶ δὲ πρὸς
τούτοις Κυρία μου, ὅτι τὸν σταῦλον
πρέπει νὰ τὸν κατασκευάσωμεν μακρύ-
τερον, ἵνα μὴ ἐνοχλωμέθα παντελῶς
ἂν καὶ ἡ ἐνοχλήσις αὐτὰ εἶναι ὠφέλι-

μος ὡς πρὸς τὴν υγείαν. Νὰ φέρωμεν δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ δύο ἀραβὰς ὡς θυρωροὺς καὶ ἄλλα πολλά. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰατρός μας πάσχει καθολοκληρίαν τὸ τῆς κοινῆς παροιμίας « Μὲ τὸν νοῦν πλουτίζει ἡ κόρη μὲ τὸν ὕπνο ἡ ἀκαμάτρα ».

* *

Δύο Διδάσκαλοι τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς ἐκαλεῖτο Α. ὁ δὲ ἕτερος Α. εὐρισκόμενοι ἐντὸς Ἀτμοπλοίου ἐφιλονείκουν περὶ τῶν ῥιζῶν τοῦ πυρθάρου. Ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ ταύτῃ καὶ σφοδρᾷ ἐπιστημονικῇ συζητήσει ἀπαντᾷ ὁ Α. « Τί νὰ σοῦ κάμω καυμένε ὅπου ἔγασα τὰς σημειώσεις τὰς ὁποίας ἐλάμβανα ἐν καιρῷ τοῦ μαθήματος παρὰ τοῦ καθηγητοῦ μου, ἄλλως τε ἐβλεπες ὅποιος εἶμαι. Ἐλπίζομεν ὅμως νὰ τὰς ἔγῃ ὁ Μα. τοῦ ὁποίου ἡ βλακεία ὑποκρισία καὶ ἀμάθεια ἕρια δὲν ἔχουσι.

* *

Ἡμέραν τινὰ εὐρισκόμενοι εἰς τι Καφενεῖον ἠκούσαμεν νὰ λέγῃ τις « Βρὲ ἀδελφὲ δὲν ἤμπορῶ νὰ ἐννοήσω τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοὶ ἐδῶ οἱ διέποντες τὰ τοῦ τόπου, ἐναγκαλιζόμενοι πάντας τοὺς ἀγύρτας καὶ ὀλετήρας τῶν κοινωνιῶν » Μεταξὺ δὲ πλείστον ὅσων ἠκούσαμεν νὰ κατακρίνῃ καὶ τὸν ἀξιώτιμον, Ἐντιμον... Ἰατρὸν Κα. ὡς καταστρέψαντα τὴν οἰκογένειάν του ἔπασαν καὶ καταστήσαντα τὴν μὲν μητέρα του ἐπαίτιδα τὸν δὲ ἀδελφόν του φρενοβλαβῆ ἐν Ἑλλάδι. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἤγανακτήσαμεν ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἔλθωμεν εἰς γείρας πρὸς τὸν εἰπόντα ταῦτα. Καθότι ὁ ἐνδοξὸς καὶ σπουδαῖος οὗτος Ἰατρός κοσμεῖται ὑπὸ τῶν ἀκολούθων προσόντων. Ἄον Τίμιος, ὅσον ποῦ δὲν πέρνει... Σπουδαῖος ὡς ὁ Σκόδαρ τῆς Γερμανίας. Φιλάνθρωπος (διὰ τὰ περὶ ἐμοῦ βεβαίως) ὅσον ἀνθρώπινος διάνοια δύναται νὰ φαντασθῇ. Ἀπόδειξις δὲ τοῦ-

των πάντων ἔστωσαν αἱ κατὰ καιρὸς τιμητικαὶ θέσεις τὰς ὁποίας λαμβάνει.

* *

Γυνὴ τις στεῖρα βλέπουσα ὅτι ἤθελε μείνει ἄνευ χρημάτων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της, (ἐπειδὴ αὐτὴ οὐδὲν εἶχε). Προσποιεῖτο καὶ προσποιεῖται τὸ ἀκόλουθον τέχνασμα. « Πίπτει εἰς τὴν κλίνην καὶ λέγει πρὸς αὐτόν' ἀγαπητέ μοι Σύζυγε ἐντὸς ὀλίγου ἀποθνήσκω, ἐκθάλλουσα μάλιστα καὶ γοερὰς κραυγὰς' οὗτος δὲ φύσει δειλὸς καὶ παλίμπαῖς τῇ λέγει. Τί ἔχεις; τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω; θέλεις νὰ σοῦ γράψω τὸ δεῖνα οἰκόπεδον; αὐτὴ οὐδὲν ἀπαντᾷ. Ἐκ τῆς σιωπῆς δὲ ταύτης, ἐννοεῖ φαίνεται ὁ σύζυγος ὅτι τὸ θέλει, καὶ οὕτω σπαύδει πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας της. Τοῦτο δὲ πράττει μετὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα... Τοσοῦτον δὲ ὠραία εἶναι ὥστε ἐπωνομάσθη καὶ ἀγριόγατος....